Структурний підрозділ «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну»
ВНЗ «КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ»

МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ КОСТЮМУ ТА МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ»

для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «ДИЗАЙН ОДЯГУ»

Київ-2024

Укладач – кандидат мистецтвознавства Філімонова Аліса Сергіївна

Методичний комплекс з дисципліни розглянуто та затверджено на засіданні педагогічної ради Структурного підрозділу «Міжнародний фаховий коледж моді і дизайну» ВНЗ «Київська Академія прикладних мистецтв».

Структурний підрозділ «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну»

ВНЗ «КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ»

Робоча навчальна програма
З ДИСЦИПЛІНИ
«Історія костюму та матеріальної культури»
для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «ДИЗАЙН ОДЯГУ»

Київ-2024

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка……5
2. Тематичний план(на осн. повн. Та баз заг. освіти)…… 6
3. Зміст дисципліни……..8
4. Список використаних джерел……16
5. Питання до іспиту……17
6. Модульна контрольна робота……24
7. Конспект лекцій……33
8. Додатки……108

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс ставить за **мету** формування у студентів системного розуміння історичного розвитку костюму, моди та матеріальної культури, що сприятиме професійному зростанню дизайнерів одягу. Курс забезпечує інтеграцію знань про естетичні, соціально-економічні та культурні особливості різних епох, розкриваючи важливість костюму як частини історичної та культурної спадщини.

Головні завдання курсу:

1. Надання студентам знань про основні етапи розвитку костюму і моди у контексті змін у суспільстві, мистецтві та економіці.
2. Вивчення стильових особливостей костюму, що відображають культурні, етнічні та соціальні процеси у різні періоди.
3. Формування здатності аналізувати вплив історичних, географічних та соціально-економічних факторів на формування моди в окремих регіонах світу.
4. Ознайомлення з історією українського костюму, його впливом на світові тенденції та його роль у збереженні національної ідентичності.
5. Розвиток умінь досліджувати і адаптувати історичні мотиви до сучасного дизайну одягу.

Вивчення дисципліни «Історія костюму та матеріальної культури» забезпечує також і реалізацію загальноосвітніх компетентностей:

“Загальнонаукова компетенція” проявляється у здатності студента розуміти соціально-економічні умови розвитку суспільства в різних епохах та їхній вплив на формування моди. Вона дозволяє аналізувати роль історичних подій, технологічних новацій та економічних змін у появі нових тенденцій у костюмі

“Загальнокультурна компетенція” полягає у вивченні культурних і мистецьких особливостей кожної епохи. Це включає розуміння естетичних ідеалів, художніх напрямів та символіки, що знаходили відображення у костюмі та аксесуарах.

“Громадянська компетенція” спрямована на усвідомлення значення національної культурної спадщини, а саме історії українського костюму, його ролі у формуванні національної ідентичності та внеску у світову моду.

Міжпредметні зв’язки

Під час вивчення курсу «Історія костюму та матеріальної культури» застосовано принцип системності, тобто (продовжено викладання шкільного курсу/формується база для формування професійних компетенцій/поглиблюються та розширюються знання зі спеціальності). Викладач застосовує міжпредметні зв’язки з іншими навчальними дисциплінами, спираючись на знання, здобуті студентами під час вивчення, «Історія костюму та матеріальної культури»

вивчається паралельно з дисциплінами «Художнє проектування одягу», «Історія світового мистецтва», «Історія України» має передувати іншим обов'язковим, нормативним, гуманітарним дисциплінам, таким як «Основи композиції», «Культурологія».

За результатами вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- соціально-економічні умови формування моди у різні історичні періоди;
- естетичні ідеали та стилі епох;
- специфіку костюму різних регіонів та країн;
- основні компоненти костюму (одяг, взуття, головні убори, прикраси);
- матеріали, кольорові поєднання та їхню символіку в контексті різних культур.

Уміти:

- аналізувати стильові особливості одягу різних історичних епох;
- визначати часову та регіональну належність костюмів;
- здійснювати детальний опис складових вбрання з урахуванням матеріалів, технік виготовлення та декоративних елементів;
- застосовувати історичні мотиви у створенні сучасних дизайнерських рішень.

Шкала оцінювання навчальних досягнень: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
100-90	A	відмінно	зараховано
89-82	B	дуже добре	
82-75	C	добре	
74-65	D	задовільно	
64-50	E	достатньо	
49-35	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
35-0	X	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Тематичний план з дисципліни

«Історія костюма та матеріальної культури»

для студентів Структурного підрозділу «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну» вищого навчального закладу «Київська Академія прикладних мистецтв»

Галузь знань: 02 Культура та мистецтво. Спеціальність: 022 "Дизайн"

Освітньо-професійні програми -«Дизайн одягу»

Кваліфікація - фаховий молодший бакалавр

Денна форма навчання. Навчання на основі повної та базової загальної середньої освіти

№ з/п	*Назва теми*	*Кількість годин*				
		Всього	*Теорет. заняття*	*Семінар. заняття*	*Самос. роботи*	*Форма контролю*
	1 семестр					**Залік**
	Змістовий модуль 1					
1.	Виникнення костюму та матеріальної культури. Історія костюму як відображення історії суспільства		2	2	4	Опитування
2.	Історія костюму та матеріальної культури Стародавнього Єгипту		2	2	4	Опитування
3.	Історія костюму та матеріальної культури Стародавньої Греції		2	2	4	Опитування
4.	Історія костюму та матеріальної культури Римської імперії		2	2	4	Опитування
5.	Історія костюму та матеріальної культури Візантійської імперії		2	2	4	Опитування
6.	Історія костюму та матеріальної культури України		4	2	6	Опитування
7.	Історія костюму та матеріальної культури Індії		2	2	4	Опитування
8.	Історія костюму та матеріальної культури Японії та Китаю		2	2	6	Опитування
9.	Історія костюму та матеріальної культури епохи Ренессансу (Відродження)		2	2	4	Опитування
10.	Історія костюму та матеріальної культури епохи Бароко		2	2	4	Опитування
11.	Історія костюму та матеріальної культури епохи Рококо		2	2	4	Опитування
12.	Історія костюму та матеріальної культури епохи Ампіру (Класицизму)		2	2	4	Опитування
13.	Історія костюму та матеріальної культури Вікторіанської епохи		2	2	4	Опитування
14.	Історія костюму та матеріальної культури епохи Модерну		2	2	4	Опитування
	Модульний контроль			2	Іспит	Контрольна робота
	Всього:	**120**	**30**	**30**	**60**	

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1: Виникнення костюму та матеріальної культури. Історія костюму як відображення історії суспільства

Лекція розкриває зародження костюму як частини матеріальної культури, формування одягу під впливом природних умов та потреб суспільства. Розглядається, як костюм відображає історичні процеси, соціальну структуру та культурні цінності, демонструючи зв'язок між розвитком суспільства та моди.

Завдання для самостійної роботи: На основі вивченої інформації створити колаж з ілюстраціями (презентація, фото колаж або малюнки) костюмів та зачісок на перших етапах зародження людства.

Питання до семінару:

1. Коли люди створили перший одяг?
2. Коли люди створили перші аксесуари?
3. Які функції виконував костюм на перших етапах зародження людства?

Тема 2: Історія костюму та матеріальної культури Стародавнього Єгипту

Лекція присвячена особливостям одягу, аксесуарів та предметів побуту давніх єгиптян. Розглядаються основні типи костюмів для різних верств суспільства – від фараонів і жерців до селян і рабів. Також аналізуються матеріали, з яких виготовляли одяг (льон, шкіра, коштовні прикраси), та їхнє символічне значення. Окрему увагу приділено традиціям догляду за тілом, макіяжу та прикрасам, що відображали соціальний статус і вірування. Лекція допомагає зрозуміти, як одяг і матеріальна культура відображали релігійні, соціальні та естетичні ідеали Стародавнього Єгипту.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний стародавнім костюмом Єгипту (ескізний ряд 5 одиниць).

Запитання до семінару:

1. Які природні умови вплинули на особливості одягу в стародавньому Єгипті?
2. Чим відрізнявся костюм фараона від одягу простих людей, і яке значення мали ці відмінності?
3. Яке символічне значення мали прикраси та макіяж у Стародавньому Єгипті?
4. Як клімат Єгипту вплинув на вибір тканин і фасонів одягу?
5. Яку роль відігравав костюм у релігійних і державних ритуалах?

Тема 3: Історія костюму та матеріальної культури Стародавньої Греції.

Лекція присвячена особливостям грецького костюму, його різновидам та матеріалам. Розглядаються основні елементи одягу, а також їхній соціальний і символічний зміст. Аналізуються прикраси, взуття та зачіски, що відображали статус і моду того часу. Окрему увагу приділено впливу грецької культури на європейську моду в майбутньому.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом Стародавньої Греції (ескізний ряд 5 одиниць)

Питання до семінару:

1. Які основні типи одягу носили чоловіки та жінки у Стародавній Греції?
2. Як одяг відображав соціальний статус і спосіб життя греків?
3. Яке значення мали тканини, кольори та прикраси в грецькому костюмі?
4. Як античний костюм вплинув на моду пізніших епох?

Тема 4: Історія костюму та матеріальної культури Римської імперії

Лекція розглядає римський одяг, його різновиди та соціальне значення. Основна увага приділяється елементам гардероба різних верств населення. Аналізуються матеріали, кольори, прикраси, взуття та зачіски, які відображали статус і роль людини в суспільстві. Також досліджується вплив грецької моди на римський костюм та його спадщина в європейській культурі.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний Риму (ескізний ряд 5 одиниць).

Питання до семінару:

1. Характеристика римського костюму
2. Орнаменти Риму
3. Архітектурний орнамент
4. Міфологія
5. Як грецька культура вплинула на римську моду?

Тема 5: Історія костюму та матеріальної культури Візантійської імперії

Лекція присвячена особливостям візантійського костюму, що поєднував елементи римської, грецької та східної традицій. Розглядаються основні типи одягу – **далматика, лорос, хламіда, палій** – та їхня роль у суспільстві. Аналізуються багаті тканини (шовк, парча, оксамит), вишивка, коштовні прикраси

та символіка кольорів. Особлива увага приділяється імператорському вбранню та церковному одягу, які підкреслювали сакральну владу та розкіш Візантії.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом Візантії (ескізний ряд 5 одиниць).

Питання до семінару:

1. Які основні елементи одягу носили візантійці?
2. Як матеріали та кольори підкреслювали соціальний статус у Візантії?
3. Яке значення мав церковний костюм у Візантійській імперії?
4. Як візантійська мода вплинула на європейський середньовічний костюм?

Тема 6: Історія костюму та матеріальної культури України

Лекція присвячена розвитку костюму та матеріальної культури України, починаючи з давніх часів і до сучасності. Український народний костюм відрізняється великою різноманітністю, що зумовлено етнічними, географічними та історичними особливостями різних регіонів країни. У цьому контексті розглядаються традиційні елементи одягу: вишиванки, головні убори, взуття та аксесуари, що мають глибоке символічне значення. Важливе місце займає вивчення матеріальної культури, яка включає побутові речі, предмети домашнього вжитку, ремесла та народне мистецтво. Вивчається вплив історичних подій, таких як боротьба за незалежність і культурні обміни, на еволюцію українського костюма.

Завдання для самостійної роботи:

- Розробити сучасний дизайн одягу, натхненний традиційним українським костюмом (ескізний ряд 5 одиниць)

- Створити презентацію на одну з тем:

Питання до семінару:

1. Які регіональні особливості відрізняють українські народні костюми?
2. Як історичні та соціальні зміни впливали на розвиток українського костюма?
3. Яке значення мають вишиванки та орнаменти в традиційному українському одязі?
4. Як матеріальна культура України відображає національну ідентичність та побутові традиції?

Тема 7: Історія костюму та матеріальної культури Індії

Лекція присвячена традиційному індійському одягу, його історичним змінам та культурному значенню. Розглядаються основні види костюмів – **сарі, дхоті, шальвар-каміз, ангорка, чолі** – та їхні регіональні особливості. Аналізуються матеріали (шовк, бавовна, парча), багаті орнаменти, прикраси, символіка кольорів і вплив релігійних традицій на одяг. Також досліджується роль індійського костюму в сучасній моді.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом Індії (ескізний ряд 5 одиниць).

Питання до семінару:

1. Які основні елементи традиційного індійського костюму?
2. Як соціальний статус і релігія впливали на вибір одягу в Індії?
3. Яке значення мали тканини, кольори та орнаменти в індійському вбранні?
4. Як традиційний індійський костюм інтегрується у сучасну моду?

Тема 7: Історія костюму та матеріальної культури Японії

Лекція охоплює еволюцію японського костюму від античних часів до сучасності, акцентуючи увагу на традиційних елементах, таких як кимоно, та їх вплив на сучасні модні тенденції. Обговорюється значення одягу в японській культурі, його символіка, а також роль тканин та технологій у формуванні естетичних і функціональних особливостей костюмів. Також вивчається взаємодія традиційних елементів одягу з інноваціями в дизайні, які зберігають автентичність японської культури.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом Японії (ескізний ряд 5 одиниць).

Питання до семінару:

1. Як традиційне японське кимоно відображає культурні та соціальні аспекти японського суспільства?
2. Яким чином японські тканини і техніки їх виготовлення вплинули на розвиток національного костюма?
3. Як японська естетика, зокрема мінімалізм та асиметрія, відображається в сучасних модних тенденціях?
4. У чому полягає символічне значення кольорів та орнаментів у

японському костюмі, і як це застосовується в сучасному дизайні?

Тема 8: Історія костюму та матеріальної культури епохи Ренессансу

Лекція охоплює костюм епохи Ренессансу, періоду відродження інтересу до античної культури. Розглядається, як зміни в соціальній та культурній сферах відобразились у моді, зокрема через розкішні тканини, складні крої та декоративні елементи. Особлива увага приділяється символіці кольорів і форм, а також ролі одягу в соціальному статусі.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом епохи Ренессансу (ескізний ряд 5 одиниць).

Питання до семінару:

1. Як костюм Ренессансу відображав соціальний статус?
2. Які матеріали та техніки були популярні в цей період?
3. Як ренесансний стиль вплинув на інші європейські країни?
4. Як мистецтво Ренессансу вплинуло на костюм цього періоду?

Тема 9: Історія костюму та матеріальної культури епохи Бароко

Лекція присвячена вивченню костюму та матеріальної культури епохи Бароко, яка тривала з кінця 16 до середини 18 століття. Бароко відзначалося театральністю, драматизмом та пишнотою в мистецтві, архітектурі та моді. У цей період костюм став надзвичайно розкішним, з акцентом на великі об'єми, складні силуети та розкішні матеріали. Вивчаються основні елементи костюму, зокрема корсети, пір'я, шовк і мережива, а також символіка і соціальні функції одягу в контексті аристократичного життя.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом епохи Бароко (ескізний ряд 5 одиниць)

Питання до семінару:

1. Як костюм епохи Бароко відображав соціальний статус та владу?
2. Які матеріали і техніки були популярні в костюмах цієї епохи?
3. Як театральність і емоційність барокового стилю вплинули на модні тенденції?
4. Як костюми цієї епохи пов'язані з розвитком культури та мистецтва Бароко?

Тема 10: Історія костюму та матеріальної культури епохи Рококо

У лекції вивчається костюм та матеріальна культура епохи Рококо, що виникла в середині 18 століття як продовження Бароко, але з більшою легкістю, грайливістю та елегантністю. Рококо вирізняється витонченими формами, пастельними кольорами та витонченими декоративними елементами. Костюм цього періоду характеризується складними фасонами, мереживами, вишивками, широкими спідницями і високими перуками, що символізували естетику легкості та розкоші. Вивчаються ключові особливості костюма, а також взаємозв'язок з культурними тенденціями того часу.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом епохи Рококо (ескізний ряд 5 одиниць)

Питання до семінару:

1. Які особливості костюму епохи Рококо відрізняють його від Бароко?
2. Як соціальні та культурні зміни епохи Рококо відобразились у моді?
3. Які матеріали і декоративні елементи були характерними для костюмів цієї епохи?
4. Як стиль Рококо вплинув на розвиток моди в Європі та поза її межами?

Тема 11: Історія костюму та матеріальної культури епохи Ампіру

Лекція охоплює костюм та матеріальну культуру епохи Ампіру, що стала популярною на початку 19 століття під впливом французької революції та правління Наполеона Бонапарта. Ампір характеризується поверненням до класичних античних форм і ліній, простотою і строгістю у костюмах, а також величчю і символізмом у декоративних елементах. Одяг цієї епохи має чіткі геометричні форми, високі талії (особливо у жіночому костюмі) та використання тканин, що підкреслюють елегантність і аристократизм. Вивчаються основні особливості костюмів цієї епохи та їх зв'язок з політичною ситуацією того часу.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом епохи Ампіру.(ескізний ряд 5 одиниць)

Питання до семінару:

1. Як костюм епохи Ампіру відображав політичні та соціальні зміни того часу?

2. Які характерні риси костюмів цієї епохи, що відрізняють їх від попередніх стилів?
3. Як класичні античні мотиви вплинули на розвиток костюму в епоху Ампіру?
4. Як естетика Ампіру відобразила велич Наполеонівської епохи в костюмах і матеріальній культурі?

Тема 12: Історія костюму та матеріальної культури Вікторіанської епохи

Лекція присвячена костюму та матеріальній культурі Вікторіанської епохи (1837–1901), періоду правління королеви Вікторії в Великій Британії. Цей час відзначався великим соціальним і культурним змінами, а також значним розвитком промисловості. Костюм Вікторіанської епохи характеризується суворістю форм, витонченістю та акцентом на соціальний статус. Для жінок характерні об'ємні спідниці, корсети та важкі тканини, а для чоловіків — строгі костюми, пальта та високі капелюхи. Вивчаються зміни в костюмах залежно від соціального становища, а також роль моди у формуванні суспільних норм і моралі того часу.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом Вікторіанської епохи. (ескізний ряд 5 одиниць).

Питання до семінару:

1. Як вікторіанський костюм відображав соціальний статус і роль жінок і чоловіків у суспільстві?
2. Які матеріали та техніки виготовлення костюмів були популярні в цей період?
3. Як індустріалізація та нові технології вплинули на розвиток моди в епоху Вікторіанства?
4. Як вікторіанський костюм поєднував естетику та моральні норми того часу?

Тема 13: Історія костюму та матеріальної культури епохи Модерну

Лекція охоплює костюм та матеріальну культуру епохи Модерну, яка розвивалася в кінці 19 — на початку 20 століття, коли значні зміни в мистецтві, науці та техніці відбувалися під впливом індустріалізації, урбанізації та соціальних перетворень. Модерн вирізняється відмовою від класичних форм і ліній, зосереджуючись на органічних формах, плавних вигинах і декоративних елементах, таких як витончені візерунки, кольори та матеріали. У костюмах цього періоду активно використовуються нові

тканини, зокрема синтетичні, а також змінюються силуети — для жінок характерні вузькі талії і широкі спідниці, для чоловіків — елегантні костюми з елементами модерністського декору. Окремо розглядаються зміни в побутовій культурі, зокрема в меблях і дизайні інтер'єрів.

Завдання для самостійної роботи: Розробіть сучасний дизайн одягу, натхненний костюмом епохи Модерну.

Питання до семінару:

1. Як естетика Модерну відрізняється від попередніх стилів і що вона відображає про суспільство того часу?
2. Як технологічні досягнення вплинули на виготовлення тканин і костюмів у період Модерну?
3. Яким чином костюм епохи Модерну відповідав змінам у соціальному житті і культурі?
4. Як декоративні елементи в костюмах та інтер'єрах відображають основні принципи стилю Модерн?

Основна література:

1. **Іваневич Л. В.** *Традиційний одяг українців: регіональна специфіка та художні особливості*. — Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, 2021.
2. **Ніколаєва Т.** *Український костюм*. — Київ: Балтія-Друк, 2020.
3. **Стамеров К. К.** *Нариси з історії костюмів*. — Київ: Мистецтво, 2019
4. **Камін В. О., Бабенко А. П.** *Національний костюм: його функціонування в побуті та хореографії*. — Київ: НАКККіМ, 2018.
5. **Колосніченко М. В.** *Мода і одяг: основи проектування та виробництва*. — Київ: КНУТД, 2017.

Допоміжна література:

1. **Історія костюму**: навчальний посібник / Луцький національний технічний університет. — Луцьк: ЛНТУ, 2023.
2. **Історія костюма**: навчальний посібник / Хмельницький національний університет. — Хмельницький: ХНУ, 2023.
3. **Історія моди та дизайну**: робоча навчальна програма дисципліни / Мукачівський державний університет. — Мукачево: МДУ, 2021.
4. **Історія українського костюма** / Українська історична книга. — Київ: УІК, 2020.
5. **Історія української культури**: навчальний посібник / Харківський національний економічний університет. — Харків: ХНЕУ, 2013.
6. **Історія української культури**: навчальний посібник / Національний авіаційний університет. — Київ: НАУ, 2013.

Електронні інформаційні ресурси

1. Книжкова палата України імені Івана Федорова – http://www.ukrbook.net
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника – http://www.library.lviv.ua/
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання – www.nbuv.gov.ua
4. Національна парламентська бібліотека України – http://www.nplu.org/
5. Харківська державна наукова бібіліотека України імені В. Короленка – http://korolenko.kharkov.com/
6. Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка – http://lib-gw.univ.kiev.ua/
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка – http://library.lnu.edu.ua/bibl/

Структурний підрозділ «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну»

ВНЗ «КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ»

Питання до іспиту (заліку)
З ДИСЦИПЛІНИ
«Історія костюму та матеріальної культури»
для студентів спеціальності 022 «Дизайн»

ОПП «ДИЗАЙН ОДЯГУ»

Київ – 2024

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ (ЗАЛІКУ)

1. Основні поняття курсу «Історія костюму»: «одяг», «костюм», «мода», «аксесуари».
2. Мода: її зародження, етапи розвитку та поширення на різні культури.
3. Стегнове і плечове вбрання єгиптян: основні деталі та їх вплив на розвиток костюму.
4. Зачіски та головні убори єгиптян: як зачіска доповнювала костюм, основні тенденції.
5. Косметика та мистецтво гриму єгиптян: взаємозв'язок між макіяжем і костюмом.
6. Прикраси в чоловічому та жіночому костюмі єгиптян: їх роль як елементів костюму та соціальної належності.
7. Ідеал краси у Давній Греції: форми та функції одягу, тканини, кольори та орнаменти в грецькому костюмі.
8. Основні елементи чоловічого одягу Античної Греції: поєднання функціональності та естетики.
9. Жіночий одяг Античної Греції: особливості конструкції та символіка.
10. Гігієна, косметика і прикраси в Античній Греції: роль макіяжу та аксесуарів у створенні ідеалу краси.
11. Ідеал чоловічої та жіночої краси у Давньому Римі: вплив на костюм, тканини, кольори та орнаменти в римському вбранні.
12. Основні елементи давньоримського чоловічого костюма: конструкція, аксесуари та їх роль.
13. Особливості давньоримського жіночого одягу: символіка та функціональність вбрання.
14. Види та форми одягу Візантії: тканини, кольори та декор, значення елементів костюму.
15. Компоненти чоловічого вбрання Візантії: станова приналежність і роль аксесуарів.
16. Жіночий костюм Візантії: багатошаровість, тканини та декоративні елементи.
17. Одяг імператора та імператриці Візантії: особливості, символіка та значення костюмів.
18. Форми одягу в період романського стилю: нові методи створення, символічність кольору та станова приналежність у використанні тканин.
19. Чоловічий костюм романського стилю: елементи костюма та роль прикрас.

20. Ідеал жіночої краси та основні компоненти жіночого одягу романського стилю: конструкція та декоративні акценти.
21. Чоловічий костюм готичного стилю: основні елементи та їх еволюція.
22. Основні компоненти жіночого одягу готичного стилю: стилістичні особливості та символіка.
23. Бургундська мода: вплив на костюм, тканини, кольори та декоративні елементи.
24. Особливості костюму епохи Відродження в Італії: ідеал краси, тканини, види і форми одягу, аксесуари.
25. Чоловічий костюм епохи Відродження в Італії: конструкція та вплив на соціальне становище.
26. Жіночий одяг епохи Відродження в Італії: стилістичні особливості та роль аксесуарів.
27. Особливості костюму епохи Відродження в Іспанії: ідеал краси, тканини, види та форми одягу, аксесуари.
28. Чоловічий костюм епохи Відродження в Іспанії: відмінності від італійського костюма.
29. Жіночий одяг епохи Відродження в Іспанії: основні компоненти та декоративні елементи.
30. Французький костюм епохи Відродження: стиль, тканини, кольори та роль аксесуарів у створенні образу.
31. Чоловічий костюм Франції барокової доби: основні елементи, тканини та аксесуари, роль костюма в суспільстві.
32. Жіночий костюм Франції барокової доби: особливості конструкції, декоративні елементи та вплив на соціальне становище.
33. Жіночий французький костюм першої половини XVIII ст.: зміни у силуетах, матеріали та аксесуари цього періоду.
34. Чоловічий французький костюм першої половини XVIII ст.: відмінності в конструкції та стильові впливи.
35. Жіночий французький костюм другої половини XVIII ст.: модні тенденції, роль аксесуарів і прикрас у створенні образу.
36. Чоловічий французький костюм другої половини XVIII ст.: еволюція стилю та функціональні елементи одягу.
37. Особливості розвитку одягу та моди в першій половині XIX ст.: зміни в силуетах, тканинах та аксесуарах.
38. Особливості розвитку одягу та моди у другій половині XIX ст.: інновації в дизайні, використання нових матеріалів.
39. Особливості розвитку чоловічого і жіночого вбрання 1900-1930-х рр.: модернізація силуетів та вплив на соціальну ідентичність.
40. Зміни в чоловічому і жіночому одязі у 1940 – 1950-х рр.: вплив війни, нові форми і стилі в одязі.

41. Нові стилі у вбранні 1960-1980-х рр.: вплив субкультур, нові напрямки в дизайні і використання тканин.
42. Особливості розвитку одягу в кінці XX – початку XXI ст.: глобалізація моди, інновації в матеріалах і технологіях, зарубіжні майстри сучасної моди.
43. Особливості одягу представників молодіжних субкультур: стильові особливості та вплив на сучасну моду.
44. Вітчизняні майстри сучасної моди: тенденції, інновації та основні напрямки вітчизняного дизайну одягу.
45. Матеріали для виготовлення одягу в Україні у X-XIII ст.: природні матеріали та їх використання в традиційному українському костюмі.
46. Повсякденне і парадно-церемоніальне вбрання київських князів у X-XIII ст.: конструктивні особливості та символіка одягу.
47. Повсякденне і парадно-церемоніальне вбрання княгинь та знатних жінок в Україні у XIII ст.: особливості фасонів і матеріалів.
48. Вбрання дружинників-лицарів в Україні у X-XIII ст.: роль костюма у соціальному становищі та статусі.
49. Стрій міського та сільського населення України у X-XIII ст.: відмінності в костюмах за соціальним статусом і професією.
50. Особливості розвитку українського вбрання у XIV-XVIII ст.: зміни у костюмі, дитячий одяг та його символіка.
51. Матеріали для виготовлення вбрання в Україні у XIV-XVIII ст.: основні тканини та їх використання у костюмах різних верств населення.
52. Основні компоненти українського чоловічого вбрання у XIV-XVIII ст.: конструктивні особливості та аксесуари.
53. Селянське і міщанське чоловіче вбрання України XIV-XVIII ст.: відмінності в костюмах залежно від соціального статусу.
54. Вбрання польської шляхти в Україні у XIV-XVIII ст.: елементи костюма, які відрізняють шляхту від інших верств населення.
55. Одяг українських магнатів у XIV-XVIII ст.: розкіш, тканини та аксесуари, що підкреслюють їх високий соціальний статус.
56. Костюм січових і виборних (реєстрових) козаків: специфіка вбрання та його функціональність.
57. Особливості одягу козацької старшини: деталі костюма, аксесуари та символіка.
58. Натільний і нагрудний жіночий одяг в Україні у XIV-XVIII ст.: стиль, матеріали та функціональність.
59. Стегнове і плечове вбрання українських жінок у XIV-XVIII ст.: традиційні фасони та декоративні елементи.
60. Жіночі зачіски, головні убори, взуття і прикраси в Україні у XIV-

XVIII ст.: роль аксесуарів у формуванні образу.

61. Чоловічі та жіночі зачіски Японії: традиції та їх вплив на костюм, прикраси для жінок.
62. Основні риси культури стилю Модерн: характеристика жіночих костюмів та інновації в дизайні.
63. Жіночий та чоловічий одяг Середньовіччя: особливості головних уборів та їх функціональність.
64. Охарактеризувати зачіски періоду Великої Французької революції: їх вплив на соціальні та політичні зміни.
65. Роль косметики у Єгипті та Стародавньому Римі: значення макіяжу в контексті культури та костюму.
66. Дати характеристику костюмам стилю Рококо: витонченість форм, тканини та прикраси, що відображають елегантність цього стилю.
67. Які характерні зачіски та укладання були популярними серед французьких жінок та чоловіків в епоху Рококо? Як вони відображали елегантність та вишуканість цього періоду?
68. Які основні риси традиційного одягу на Київській Русі можна виділити? Як вони відображали кліматичні умови, соціальну структуру та релігійні звичаї суспільства?
69. Які особливості макіяжу та косметики були популярними серед жінок у 1970 році? Які кольори та стилізації використовувалися, і як вони відображали експресію та дух свободи того періоду?
70. Які природні і косметичні засоби використовувалися в історії Індії для макіяжу та догляду за шкірою, і які цінності чи традиції це відображало в культурному контексті?
71. Які особливі стилі зачісок та укладань були популярними серед французького населення під час періоду Відродження? Як вони відображали вплив італійської моди, а також естетичні та культурні тенденції?
72. Які основні риси та деталі були характерними для жіночих та чоловічих костюмів у 1970 році? Як вплив гламуру, рок-музики та інших соціокультурних факторів відображався в стилі та одязі того періоду?
73. Які типи зачісок та укладань були характерними для населення Київської Русі, і як вони відображали соціальний статус, етнічну ідентичність та культурні традиції того періоду?
74. Які косметичні засоби та методи макіяжу використовувалися французькими жінками під час епохи Рококо? Які акценти ставились у макіяжі, і як він доповнював загальний образ стилю Рококо?
75. Які основні риси та деталі характеризували жіночі та чоловічі костюми у 1950 році? Як вони відображали повернення до

нормального життя після війни, і які впливи культури та медіа проявлялися в моді того періоду?

76. Які особливості макіяжу та косметики були характерними для жінок у 1980 році? Які яскраві кольори та елементи використовувалися, і як макіяж відображав розвиток стилю "гламур" та "панк"?
77. Як вплинула Французька революція на моду в одязі? Які риси та елементи були характерними для костюмів цього періоду, і як вони відображали нові ідеї свободи та рівності?
78. Які були характерні зачіски та укладання в давньому Китаї, і як вони відображали соціальний статус, етнічну належність та культурні цінності?
79. Які основні риси одягу панували в європейських країнах під час середньовіччя? Як вони відрізнялись залежно від рангу та статусу особи, і як вони відображали суспільні норми та традиції?
80. Які основні тенденції макіяжу були популярними серед жінок у 1950 році? Які стилі та елементи використовувалися, і як вони відображали ідеали жіночої краси та стилю після Другої світової війни?
81. Які основні типи зачісок та укладань були популярними серед українців у XIX столітті? Як вони відображали традиційні культурні аспекти, а також вплив модних тенденцій того періоду?
82. Які косметичні засоби та методи макіяжу використовували жінки та чоловіки у Європі під час середньовіччя? Як вони впливали на сприйняття краси та моду того періоду, і як були пов'язані з медичними віруваннями та культурними поглядами того часу?
83. Які основні риси та деталі були характерні для жіночих та чоловічих костюмів у 1960 році? Як вплив модних революцій та соціокультурних змін відображався в стилі та образі того періоду?
84. Які характерні особливості зачісок та укладань були популярними серед італійців під час періоду Відродження? Як вони відображали естетичні та культурні ідеали того часу?
85. Які типи зачісок були популярними серед жінок у 1900 році? Які характерні деталі та стилі вони мали, і як вони відображали зміни в суспільних уявленнях про жіночу красу та моду?
86. Які основні риси моди в одязі панували у Франції в епоху Рококо? Як вони відображали естетичні ідеали та соціальні статуси осіб, і який вплив це мало на суспільну культуру?
87. Які були основні косметичні засоби та прийоми макіяжу, що використовувалися давніми японцями? Як вони були пов'язані з культурними вподобаннями, естетикою та гендерною роллю?

88. Які косметичні методи та засоби макіяжу були популярними серед населення Київської Русі? Як вони відображали естетичні погляди, культурні традиції та релігійні переконання того періоду?
89. Які іконічні зачіски стали популярними серед жінок у 1920 році? Які вони мали особливості, і як вони відображали зміни в жіночому статусі та культурних цінностях того часу?
90. Які основні риси моди в одязі у Франції під час Відродження можна виділити? Як вони відрізнялись в залежності від соціального статусу, і як вони відображали зміни в суспільних цінностях та культурних поглядах?

Структурний підрозділ «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну»

ВНЗ «КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ»

Модульна контрольна робота
З ДИСЦИПЛІНИ
«Історія костюму та матеріальної культури»
для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «ДИЗАЙН ОДЯГУ»

Київ - 2024

ПІБ		№ групи	Варіант
№ питання/варіанти відповіді			
1	6	11	16
2	7	12	17
3	8	13	18
4	9	14	19
5	10	15	20

ПІБ		№ групи	Варіант
№ питання/варіанти відповіді			
1	6	11	16
2	7	12	17
3	8	13	18
4	9	14	19
5	10	15	20

ПІБ		№ групи	Варіант
№ питання/варіанти відповіді			
1	6	11	16
2	7	12	17
3	8	13	18
4	9	14	19
5	10	15	20

ПІБ		№ групи	Варіант
№ питання/варіанти відповіді			
1	6	11	16
2	7	12	17
3	8	13	18
4	9	14	19
5	10	15	20

ПІБ		№ групи	Варіант
№ питання/варіанти відповіді			
1	6	11	16
2	7	12	17
3	8	13	18
4	9	14	19
5	10	15	20

ВАРІАНТ 1

1. Яка зачіска була популярна в Стародавньому Єгипті?

a) Коротке стрижене волосся
b) Довге розпущене волосся
c) Високі зачіски з кучерями
d) Перуки з прямим волоссям

2. Який матеріал найчастіше використовували для виготовлення одягу в Стародавньому Єгипті?

a) Шовк
b) Вовна
c) Льон
d) Бавовна

3. Що було характерним для жіночої зачіски в Стародавній Греції?

a) Заплетені коси
b) Коротке волосся
c) Накладні коси
d) Високі зачіски

4. Який елемент костюму був обов'язковим для римських громадян?

a) Тога
b) Туніка
c) Хітон
d) Хламіда

5. Який головний убір носили середньовічні лицарі?

a) Капюшон
b) Шолом
c) Тюрбан
d) Капелюх

6. Що з наступного є характерним для моди епохи Відродження?

a) Простота та мінімалізм
b) Розкіш та орнаменти
c) Практичність і зручність
d) Вільний крій і мінімум прикрас

7. Який елемент зачіски був популярним у європейських жінок в епоху Бароко?

a) Перуки з кучерями
b) Пряме довге волосся
c) Короткі зачіски
d) Заплетені коси

8. Який тип тканини став популярним у XVIII столітті у Франції?

a) Льон
b) Шовк
c) Вовна
d) Бавовна

9. Яка зачіска була популярною серед чоловіків у вікторіанську епоху?

a) Довге волосся, зібране у хвіст
b) Коротке стрижене волосся
c) Волосся середньої довжини з кучерями
d) Гладко зачесане назад волосся

10. Що було характерним для жіночого костюму в вікторіанську епоху?

a) Простий фасон і темні кольори
b) Криноліни та корсети
c) Спортивний одяг
d) Вільний крій і мінімум прикрас

11. Яка зачіска була популярною серед жінок у 1920-х роках?

a) Довгі коси
b) Коротке стрижене волосся (боб)
c) Високі зачіски
d) Заплетені коси

12. Яка тканина стала популярною в моді 1960-х років?

a) Поліестер
b) Шовк
c) Вовна
d) Льон

13. Який головний убір став символом моди 1940-х років?

a) Капелюх-федора
b) Бандана
c) Тюрбан
d) Шапка-вушанка

14. Який елемент костюму був популярним у 1970-х роках?

a) Брюки-кльош
b) Міні-спідниця
c) Корсет
d) Хітон

15. Яка зачіска була популярною серед чоловіків у 1980-х роках?

a) Мулет
b) Афро
c) Гладке волосся
d) Коротке стрижене волосся

16. Що було характерним для моди 1990-х років?

a) Мінімалізм та гранж
b) Розкіш та орнаменти
c) Високі зачіски
d) Корсети та кринолiни

17. Яка зачіска була популярною серед жінок у 1950-х роках?

a) Довгі прямі волосся
b) Короткі стрижки
c) Високі зачіски з кучерями
d) Заплетені коси

18. Який головний убір був популярний у XVIII столітті серед аристократії?

a) Тюрбан
b) Перука
c) Капелюх-трикутник
d) Шапка-вушанка

19. Який елемент жіночого костюму був важливим у моді Середньовіччя?

a) Корсет

b) Хітон
c) Плаття з довгими рукавами
d) Брюки

20. Що було характерним для зачісок епохи Рококо?

a) Високі зачіски з прикрасами
b) Пряме волосся
c) Короткі стрижки
d) Заплетені коси

ВАРІАНТ 2

1. Як називався довгий драпірований одяг у Стародавній Греції?
   a) Хітон
   b) Тога
   c) Кімоно
   d) Сарі

2. Який елемент чоловічого костюму був обов’язковим у Середньовічній Європі?
   a) Корсет
   b) Камзол
   c) Штани
   d) Панцерний жилет

3. Яка тканина була найбільш популярною серед європейської аристократії в епоху Ренесансу?
   a) Бавовна
   b) Льон
   c) Оксамит
   d) Поліестер

4. В якому столітті стали популярними об’ємні кринолiни у жіночих сукнях?
   a) XVII століття
   b) XVIII століття
   c) XIX століття
   d) XX століття

5. Як називався корсетований жакет, який носили європейські жінки у XVII столітті?
   a) Камзол
   b) Котт
   c) Бодіс
   d) Фрак

6. Який стиль одягу був характерний для правління Людовіка XIV?
   a) Бароко
   b) Рококо
   c) Ар-деко
   d) Готика

7. Який колір був символом королівської влади в середньовічній Європі?
   a) Зелений
   b) Червоний
   c) Фіолетовий
   d) Білий

8. Який вид взуття носили чоловіки в епоху Рококо?
   a) Високі чоботи
   b) Туфлі з пряжками та каблуками
   c) Сандалі
   d) Лофери

9. Яка зачіска була популярною у французькому дворі XVIII століття?
   a) Пудрений перук
   b) Каре
   c) Афро
   d) Мулет

10. Який стиль жіночого одягу прийшов на зміну кринолiну у другій половині XIX століття?
   a) Турнюр
   b) Ампір
   c) Міні-сукня
   d) Готичний стиль

11. Яка країна у XIX столітті стала центром високої моди?
   a) Англія
   b) Франція
   c) Італія
   d) Іспанія

12. Який стиль моди XX століття був натхненний машинами та геометричними формами?

a) Рококо
b) Бароко
c) Ар-деко
d) Гранж

13. Яка модна революція відбулася у 1920-х роках?
a) Жінки почали носити довгі сукні
b) Жінки відмовилися від корсетів і носили вільні сукні-флаппери
c) Впровадження костюма з кринолiном
d) Мода на середньовічні обладунки

14. Який дизайнер представив концепцію "маленької чорної сукні"?
a) Крістіан Діор
b) Коко Шанель
c) Ів Сен-Лоран
d) Олександр Макквін

15. Який одяг став символом молодіжної культури 1960-х років?
a) Корсет
b) Міні-сукня
c) Турнюр
d) Крінолін

16. Який стиль моди 1980-х характеризувався яскравими кольорами, піднятими плечима та активним використанням синтетичних тканин?
a) Гранж
b) Диско
c) Панк
d) Power Dressing (силовий стиль)

17. Який стиль моди популяризували модельєри в 1990-х роках, зробивши акцент на мінімалізмі?
a) Гранж
b) Бароко
c) Рококо
d) Ар-деко

18. Яка зачіска була популярною у 1960-х роках?
a) Мулет
b) Бджолине гніздо
c) Каре
d) Валики

19. Який стиль одягу домінував у 2000-х роках?
a) Готика
b) Нормкор

c) Флаппер
d) Диско

Структурний підрозділ «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну»
ВНЗ «КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ»

Конспект лекцій
З ДИСЦИПЛІНИ
«Історія костюму та матеріальної культури»

для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «ДИЗАЙН ОДЯГУ»

Київ - 2024

Тема 1: Виникнення костюму та матеріальної культури. Історія костюму як відображення історії суспільства

Тема 1: Історія костюму як відображення історії суспільства

Історія моди — це складова всього розвитку людської цивілізації, яка дуже яскраво характеризує кожну окремо взяту епоху. На зорі еволюції одяг захищала людину, і цього було досить. Незабаром захисну функцію доповнила естетична. Так поступово народилося саме поняття «моди».

Нашим уявленням про одяг тієї чи іншої епохи ми зобов'язані переважно творам літератури та образотворчого мистецтва, проте не кожний уявляє, яка величезна праця істориків, археологів, етнографів необхідна була для того, щоб художник правдиво відтворив життя і побут своїх героїв.

Слід відзначити перш за все різницю між одягом і костюмом людини. Ці два терміни мають різне значення і зміст.

Одяг — це все те, що людина використовує для прикриття свого тіла, — панчохи, плаття, піджаки, головні убори.

Кожна складова частина одягу має своє функціональне призначення, відповідає будові тіла, статі, віку людини і тому є універсальна для різних верств населення тієї чи іншої епохи. Форми одягу відповідають соціальним умовам суспільства й відбивають його моральні та естетичні устої. Одяг значною мірою залежить від клімату країни, стану виробництва тканини і техніки його пошиття. На відміну від одягу, ***костюм є більш***

широкою і більш індивідуальною категорією. До костюма, крім **одягу**, входять **прикраси, відзнаки, макіяж, зачіска.**

Костюм підкреслює соціальний стан людини в суспільстві. У тому, як саме добирає людина собі костюм, як вона його носить, відбивається характер людини та її естетичні смаки. Велике значення має вмілий вибір кольору різних елементів костюма. Костюм більш недовговічний, ніж одяг, час його існування вчені визначають 10-20 р., а іноді навіть 2-3 р. в залежності від зміни моди, що тісно пов'язана з костюмом. Мода дуже чутлива до духу часу, до змін у житті суспільства, в політиці й економіці країни.

Простими елементами одягу людина користувалась уже в епоху пізнього палеоліту. Поява одягу пояснюється двома причинами: естетичними і культовими устоями та потребами трудової діяльності людини, суспільних відносин і розвитку культури.

Уже на ранніх ступенях розвитку суспільства існували відмінності в одязі залежно від статі і віку. У багатьох народів відрізняється одяг підлітків і чоловіків, дівчат та жінок, що пов'язано з обрядами переходу з одного становища в інше. Крім одягу, у костюмі велику роль відіграє взуття, зачіска, головний убір. Їхній характер значною мірою залежить від практичного призначення одягу, який здавна поділяється на одяг робочий і святковий, або обрядовий. Чим більше одяг втрачає утилітарне призначення, тим більше він позбувається простоти і логічності форм, насичується різного роду декором, набираючи характеру театрального костюма.

Тема 2: Історія костюму та матеріальної культури Стародавнього Єгипту

Костюм Стародавнього Єгипту сьогодні привертає увагу не лише дослідників, але й художників-модельєрів та дизайнерів одягу, стилістів та візажистів.

Основні характеристики будь-якого костюма включають форму, силует, матеріал, колір, фактуру, оздоблення і аксесуари.

У Стародавньому Єгипті форми більшості костюмів слідували природнім контурам людського тіла, яке вони щільно облягали. За рахунок високих головних уборів і перук витягувалися силуети фараонів і жерців, що символізувало їхню суспільну вищість, наближеність до світу богів.

Основний матеріал одягу – **льон** – вважали першою рослиною, створеною богами і уособлювали з богинею Ісідою. **Він символізував чистоту, світло, вірність, а також родючість і материнство.**

Символізм металів у костюмі Стародавнього Єгипту також мав важливе значення. Найдорожчим металом було рідкісне срібло, що шанувалося як матеріал, який несе в собі місячне світло й присвячувалося богу знань і мудрості Тоту.

Золото символізувало богів і забезпечувало магічний захист, тому було дуже поширеним у костюмах фараонів, жерців та вищих чиновників. Кількість золотих прикрас в костюмах жителів Стародавнього Єгипту залежала від їхнього матеріального стану – захисними функціями наділялося все: діадеми, усехи, пекторалі, намиста, сережки, браслети, перстені та підвіски.

Крім матеріалу, символізму елементам костюма додавав колір, який був невід'ємною частиною світогляду давніх єгиптян. Найбільш поширений в Стародавньому Єгипті колір одягу – **білий**. Білі сукні єгипетські царівни

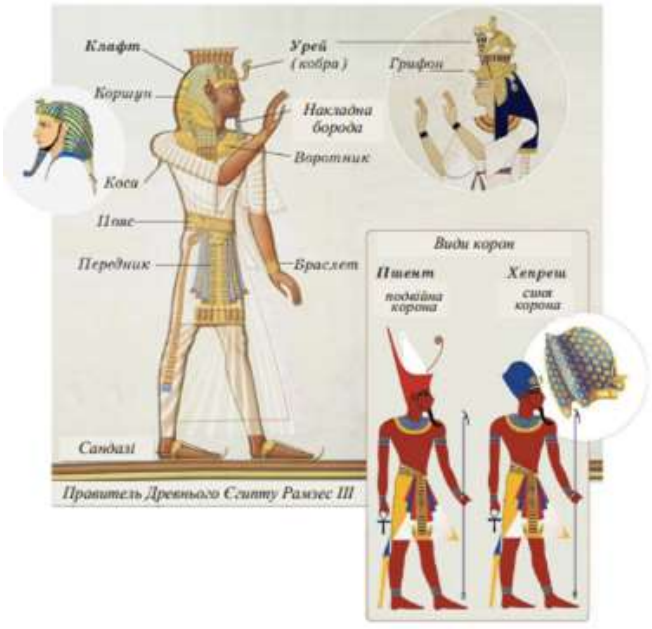
підв’язували **червоними** поясами, золота основа під масивні перуки або фараонські корони стягувалася на потилиці двома стрічками червоного кольору, що спадали на плечі. **Зелений** – колір рослин, а **блакитний** – висоти неба і синяви вод. **Блідоблакитний** вважався жалобним.

Тіні в макіяжі над очима як в чоловіків, так і в жінок, були зелено-синіми.

Головні убори фараонів могли бути повністю або частково золотими. Так золоті і лазуритові смужки на **клафті** з плісованої тканини символізували відповідно божественну плоть і божественне волосся. **Це смугаста хустка синього або золотистого кольору, що спадає з боків на плечі і сплетена на спині на кшталт коси.**

Коміри — намисто у вигляді сонця прикрашалися дорогоцінним металом та камінням.

Основною частиною верхнього одягу був набедренник, або фартух. Поверх фартуха трикутної форми одягався ще багато прикрашений пояс. Фараон та його наближені носили сандалі з листя пальми, папірусу та шкіри з прикрасами.

- **Жіночий костюм**

Його основу складав калазіріс – широка сорочка на одній або двох бретелях, що залишала груди неприкритими. У знатних єгиптянок того часу калазіріс відрізнявся вишивкою, плісировкою, але крій залишався незмінним для усіх станів.

Жіночі сукні Давнього царства було традиційно прямим та довгим. Вони виготовлялися з цілого куска тканини і трималися за рахунок бретелів. Зазвичай такі сукні зображали такими, що ідеально повторювали контури фігури, але насправді їх крій не був таким ідеальним. Часто сукні розписувалися, вишивалися бісером, бусами амулетами. Знатні дами одягали поверх такої сукні прозорі накидки. Туніки були відомі, але не популярні. Не популярною був і одяг з рукавами.

Широко використовували парики, сандалії зі шкіри, часто позолочені. Знатні дами прикрашали свої парики живими квітами лотоса.

Льон був плісированим, з бахромою по краям. Його спочатку обертали навколо торса, драпірували через плечі і особливим способом зав’язували під грудьми.

Одяг єгипетських цариць був вишуканим. Це сукня, що облягала стан жінки, перука з трьох частин та діадема з урієм.

Діадема одягалася на перуку, яка мала багато маленьких кіс, що обгорталися золотою фольгою.

- **Чоловічий костюм.**

Основою чоловічого костюму в епоху Давнього царства був передник – **«схенті»** - полоса неширокої тканини, яку обгортали навколо талії і закріпляли поясом. Основний одяг був однаковим для усіх станів і відрізнявся лише якістю матеріалів.

Більш важливими ознаками приналежності до стану були зачіски, головні убори, взуття. Усі єгиптяни брили волосся, але носили парики з локонами (чим довші локони, тим вищий стан) або шапочки.

Першими, хто почав відрізняти свій костюм були фараони. Поверх свого схенті вони одягали фартух з плісированої тканини, підв’язану золоту бороду, посох, корона.

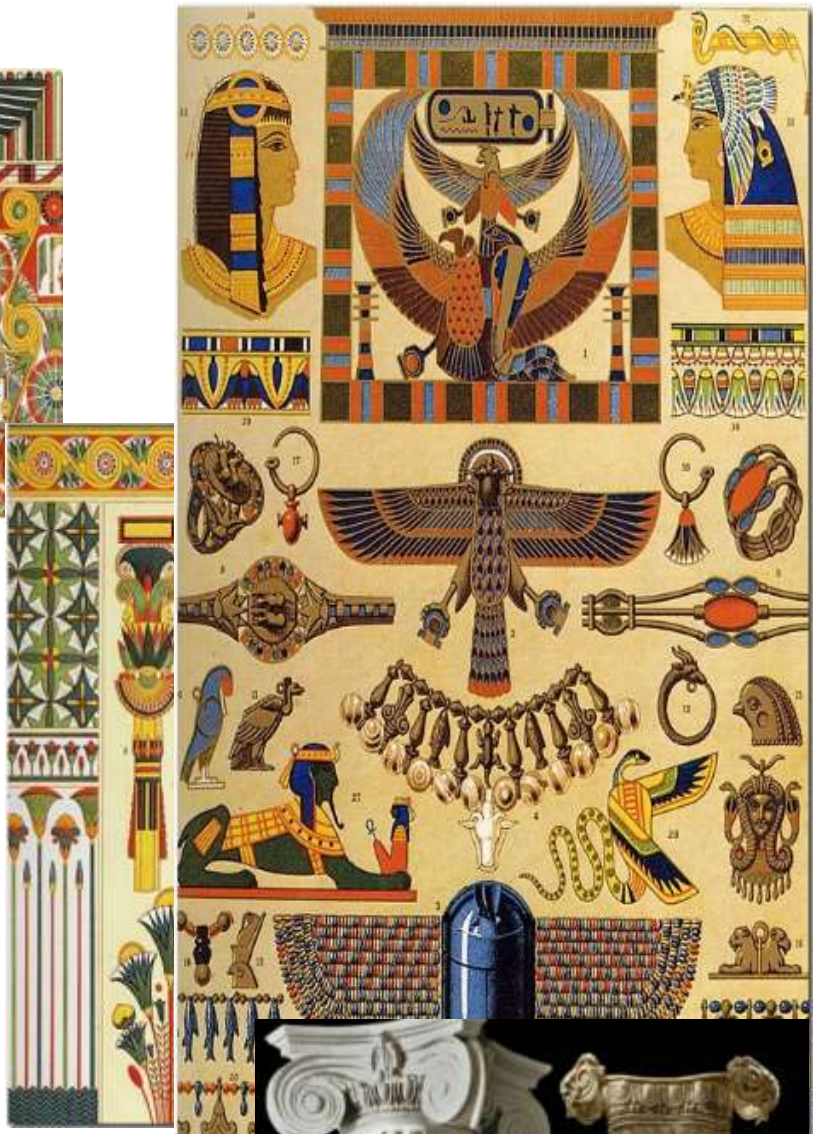

Також були такі частини одягу як н**арамник** - довгий широкий прямокутний шматок тканини, перегнутий удвоє з отвором для голови з незшитими бічними зрізами та

плащ-покривало – верхній одяг знаті.

Єгипетський орнамент:

Тема 3: Історія костюму та матеріальної культури Стародавньої Греції

Драпіровка-основа давньогрецького костюма

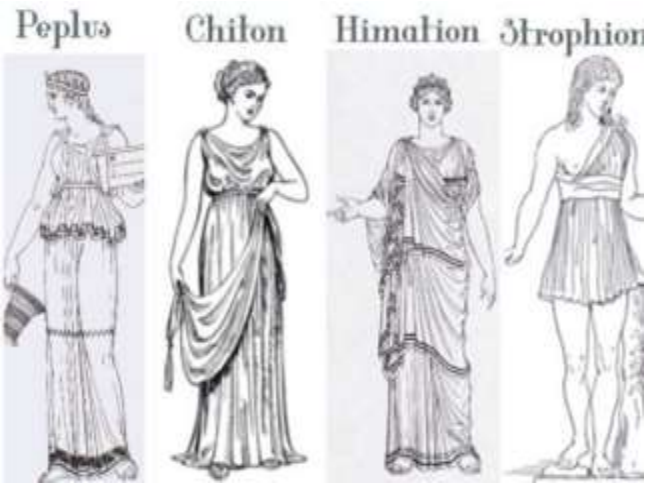
Грецький костюм більше, ніж костюм будь-якого іншого народу, пов'язаний з вираженням естетичного суспільного ідеалу. Благородну простоту і гідну поставу, розвинені форми тренованого тіла, гармонійні пропорції, динамізм і свободу

рухів прекрасно виявляла драпірування-основа античного грецького костюма. Прямокутний шматок тканини різної довжини і ширини, драпіруємо на тілі, підкреслював гармонію тіла й одягу.

Пластика драпіровки і постава фігури цінувалися значно вище вартості тканини і краси орнаменту. Одноколірні тканини прикрашалися каймою вишивки, аплікації або розмальовки. Візерунки орнаменту пов'язані з природою, носять стилізований геометричний або рослинний характер, Це-меандр, критська хвиля, пальмети.

Орнамент ритмічний, раппорт будується по горизонталі. У поєднанні з вертикальним напрямом ліній драпірування це робить складки особливо чіткими і виразними, підкреслює красу та пластику рухів.

- **Жіночий костюм**

Одяг. Жіночий костюм того часу треба було не так кроїти, скільки драпірувати на собі. Як і чоловічий, жіночий одяг поділявся на дві основні частини - легке спіднє і більш щільне верхнє вбрання -

Жінки носили довгий хітон. В епоху класики його почали прикрашати орнаментами, різними кольорами, проте білий хітон завжди вважався більш вишуканим.

- **Жіночий ідеал краси**

Тіло повинне було мати м'які й округлі форми. Еталоном гарного

тіла в греків стала скульптура Афродіти (Венери)

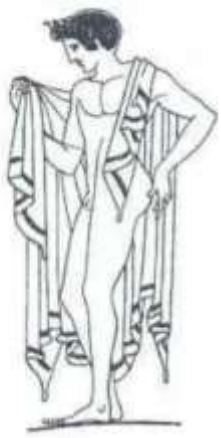
Насамперед цінувалися блакитні очі, золотаве кучеряве волосся й світла, блискуча шкіра. Для додання обличчю білизни привілейовані грекині використовували білила, легкі рум'яна наносили карміном - червоною фарбою з кошенілі, застосовували пудру й губну помаду. Для підведення очей - кіптяву від згоряння спеціальної есенції.Чоловічий костюм

- **Чоловічий костюм**

Верхнім одягом був гімантій. Це прямокутний шматок тканини з вовни, який драпірувався різними способами навколо тіла.

- **Чоловічий ідеал краси**

У Древній Греції величезну роль у вихованні громадянина й людини відігравала фізична культура й природним був культ тренованого тіла. Греки вважали величину, порядок і симетрію символом прекрасного. Ідеальною вважалась людина, у котрої всі частини тіла й риси обличчя перебували в гармонічному поєднанні.

В античні часи ідеалом чоловіка вважався атлет, патріот, ерудит.

І чоловіки і жінки одягали на ноги сандалі, що прикріплювалися ременями, але існували й інші види взуття на зразок чобіт, напівчобіт, башмаків різного кольору - білі, чорні або червоні.

- **Аксесуари**

В античній Греції було високо розвинене ювелірне мистецтво, представлене в жіночому костюмі металевим литтям, філігранню, гравіруванням. Це-сережки, намиста, интальи, камеї, пряжки, браслети, персні, діадеми з золота або срібла з дорогоцінними каменями і карбованим візерунком орнаменту.

Тема 4: Історія костюму та матеріальної культури Римської імперії

Стародавній Рим, Римська імперія – один з найцікавіших періодів античної історії, адже саме Рим багато в чому вплинув на подальший розвиток загальноєвропейської культури і цивілізації. Тому особливо цікаво досліджувати про те, яким було життя в Стародавньому Римі, і зокрема, який одяг носили римські громадяни.

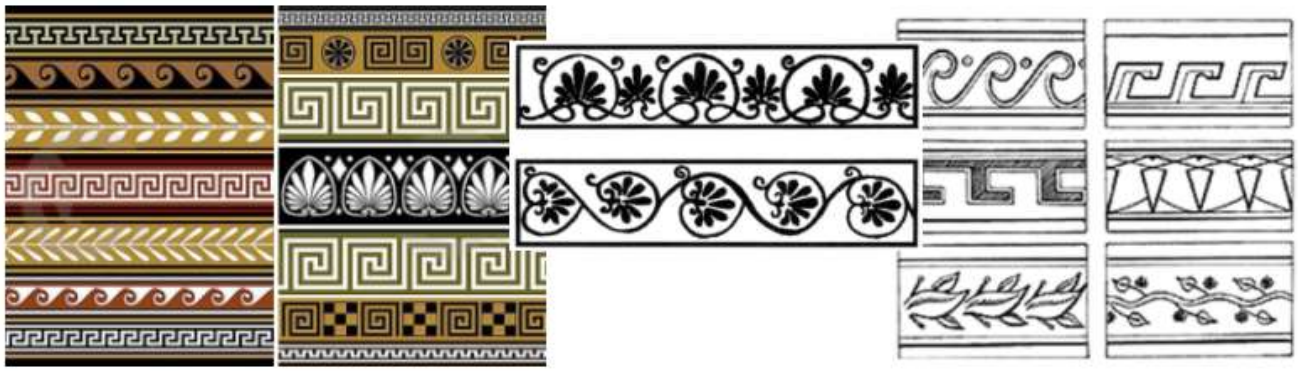
Спочатку на крій і стилістику римського одягу вплинула мода давньої Греції, а пізніше римський одяг значно трансформувався і придбав інший вигляд. На цю зміну вплинули і воєнізований характер римської держави, і тісне зіткнення з іншими народами, наприклад, тими ж кельтами.

Основою римського одягу був нижній – туніка, подібна на грецький хітон, але відрізнялась від нього конструкцією. Якщо в хітон завертались, туніку зшивали на плечах і одягали через голову, тобто, вона була «накладним» одягом. Упродовж всієї історії Риму форма тунік змінювалась, але класичною була туніка, яка доходила до середини ікр.

- **Ідеал краси**

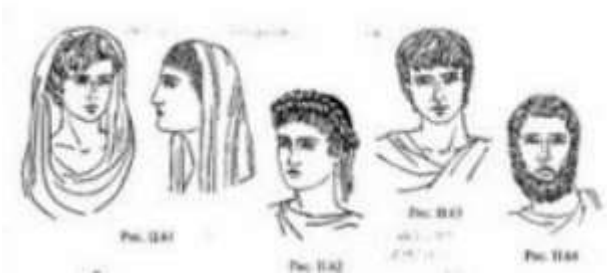
Римляни – сурові, мужні, фізично сильні та витривалі люди. Основними рисами естетичного ідеалу є суворість і простота у всьому. Культу прекрасного людського тіла не існувало. Римській жінкі притаманні плавність рухів, монументальність, а головне велич. Культ величі ставився на перше місце.

Оздоблювали римляни одяг та аксесуари традиційною вишивкою і

орнаментом (схожим з грецьким):

- **Чоловічий костюм**

Чоловічі зачіски представляли усілякі фасони стрижок. Але сама характерної була зачіска з густим чубчиком, що закривав усе чоло до брів або до середини чола. Уся маса волосся підстригалася до мочки вуха і легко підвивалася.

Повсякденним верхнім одягом римських чоловіків була тога з овечої вовни.

У повсякденному житті римські чоловіки замість тоги з більшою охотою носили **теплий плащ** з щільної тканини, який одягався через голову, цей плащ називали пенулою. Пенула мала капюшон, яким в разі негоди можна було прикрити голову. Зокрема це був найбільш вживаним одягом у римських солдатів.

Також чоловіки носили туніки. Вони сильно нагадували грецькі, виготовлялися вони з льону або вовни. По довжині вони доходили до колін. Одягалися туніки через голову і своїм виглядом представляли просторі сорочки, які підперізувались на талії.

Також чоловічі туніки робилися без рукавів, які вважалися ознакою зніженості. А деякі римські юнаки, бажаючи шокувати публіку своїми епатажними витівками часом з’являлися на вулиці в жіночому варіанті туніки з рукавами.

- **Жіночий костюм**

Зачіски змінювали кілька разів у день; ця пристрасть була так велика, що навіть на мармурових погруддях і скульптурах робили знімні деталі для зміни зачісок.

Були два види жіночих зачісок: з плетіннями з кіс і з завивкою хвилями. Багаті римлянки носили багато прикрас, особливо на голові. Це

були сіточки із золотих ниток, шпильки, гребені, шпильки із золота, срібла і цінних порід дерева з інкрустацією з напівкоштовних каменів, діадеми.

Жінки носили одягу з тонкої вовни і шовків, але згодом їхній витиснули важкі тканини з парчі. Костюм складався з туніки, по обрисах нагадуючий чоловічу. Верхнім одягом служив плащ, що драпірував усю фігуру. Часто при виході на вулицю голову накривали краєм плаща

Взуття. Головним взуттям римлян і римлянок були сандалі і черевики з

м’якої шкіри, іподімати, крепіди та ендроміди.

Тема 5: Історія костюму та матеріальної культури Візантійської імперії

Тема 3.1: Костюм Візантії

Візантійська імперія була безпосередньою спадкоємицею Східної Римської імперії. З IV до початку VII ст. — рабовласницька держава.

Культура Візантії, що досягла особливого розквіту в IX-XI ст., була й пізніше (до XIII ст.) на вищому рівні, ніж у країнах Західної Європи. Своєрідність візантійської культури полягала в тому, що вона поєднувала частково збережені традиції пізньої античної культури з дуже сильними східними впливами та християнським релігійним світоглядом.

Візантійський костюм, який сформувався на основі пізньоримського, остаточно визначився до VIII ст. Від античного костюма він відрізнявся принципово іншим ставленням до одягу. Тісно пов'язаний з панівною християнською релігійною ідеологією, візантійський костюм мав приховати природні форми «гріховного» людського тіла. Драпіруючий одяг, що окреслював фігуру м'якими скульптурними складками, змінився звисаючим, неприталеним, цупким глухим вбранням, під яким фігури зовсім не відчувалося.

- **Чоловічий костюм:**

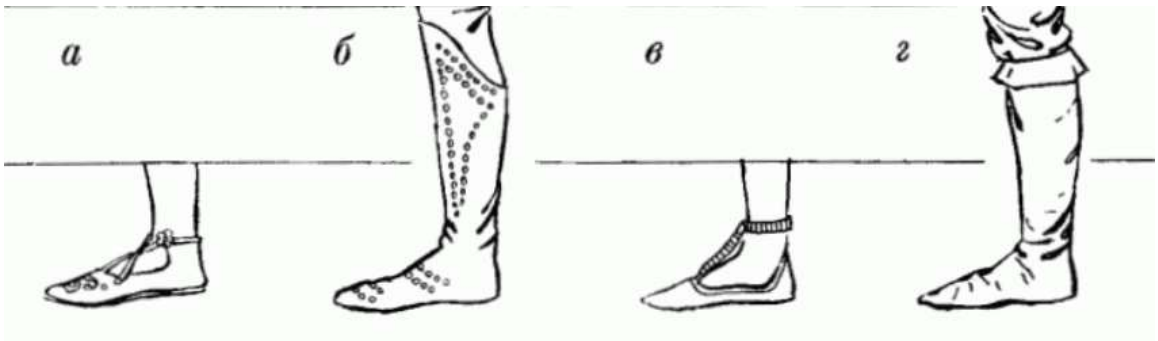

Загальною для чоловіків усіх груп населення Візантії була пізня римська туніка, прямокутного крою з довгими, до зап'ястя суцільнокроєними або вшивними рукавами, ускладнена невеликим розширенням унизу за допомогою вставних клинців.

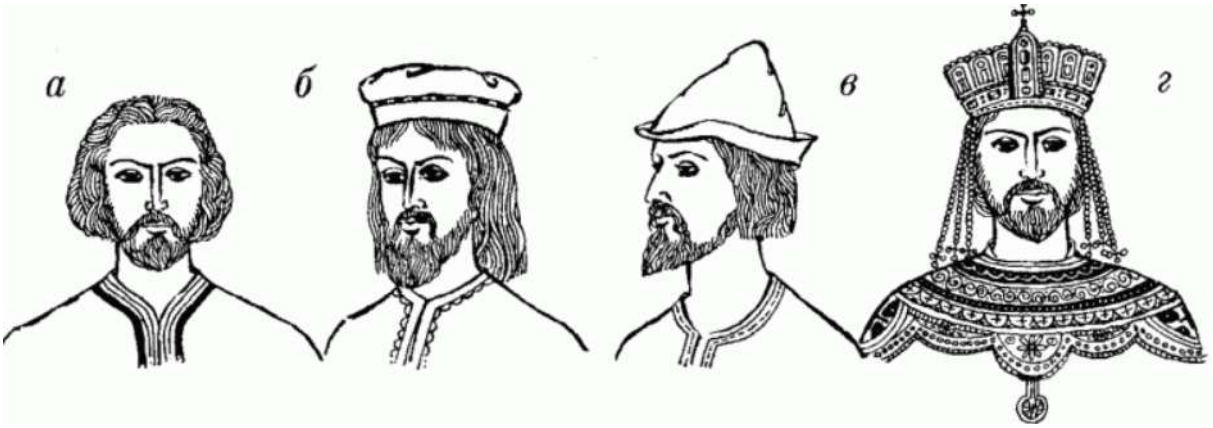
Довжина туніки була різною: від поколінної до повної. Щоб зручніше було ходити, у вузьких довгих туніках робили бічні розрізи приблизно до колін. Шийний виріз тунік залишався півкруглим або квадратним.

Обов'язковим компонентом чоловічого костюма всіх суспільних верств Візантії були довгі, до ступень або кісточок, штани. Внизу на ноги вже завжди взували закриті черевики або півчоботи, що сягали литок . Пурпурові чоботи, розшиті перлами й оздоблені коштовними каменями, становили

регалію імператора.

У Візантії поступово прищепився звичай ходити в головному уборі.

Вже з VIII ст. пізній римський звичай голити обличчя був забутий і навіть вищі верстви візантійського суспільства почали відрощувати вуса та бороди.

- **Жіночий костюм**

До основних видів візантійського жіночого одягу належали пізні римські туніка Жіночі костюми й далматик. При цьому вони були схожі на чоловічі, відрізняючись від них хіба що завжди повною довжиною, до ступень.

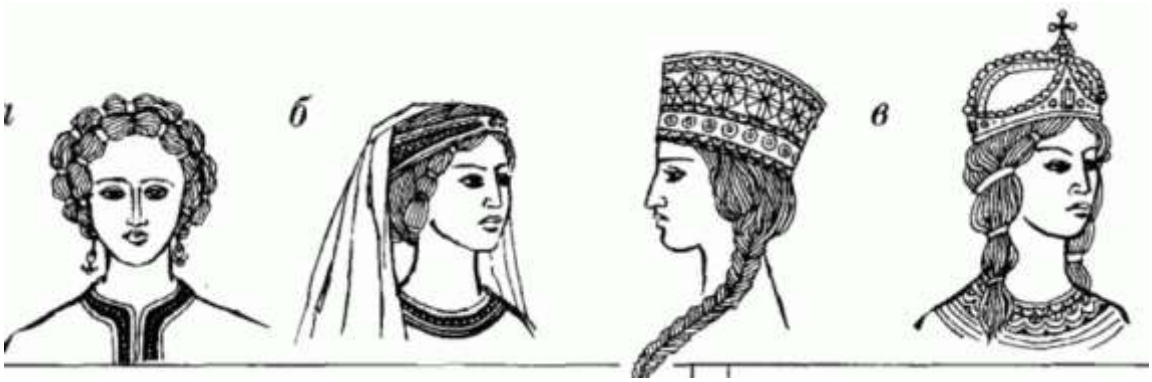

Єдиним власне жіночим одягом була коротка, до колін, верхня безрукава туніка. Крім того, на відміну від чоловіків, замість плаща жінки носили ще пізню римську палу, яка у представниць знаті драпірувалася особливим способом, туго загортала фігуру й була підперезаною.

Костюм доповнювала вуаль. Накинута на голову, вона спадала по спині, як покривало. Довжина вуалі залежала від суспільного становища жінки. У народі вона була невеликою і спускалася лише на плечі. У знатних

жінок вуаль сягала підлоги й нерідко підбиралася правою рукою; часто її виготовляли з напівпрозорих тканин.

Найпоширенішою жіночою зачіскою були заплетені коси, укладені навколо голови валиком чи рулоном, так що вуха зовсім прикривалися. Упоперек ці валики обв'язували стрічкою, утворюючи навколо голови ніби комбінований з волосся та стрічки пучок.

Також були численні різноманітні прикраси на самому одягові (аж до нашивання коштовних каменів) до начіпних рухомих прикрас — пряжок, брошок, фібул та перснів — у візантійському костюмі (особливо в чоловічому) вдавалися дуже обмежено. Жіноче взуття обмежувалося лише туфлями.

Акцент візантійського стилю — це прикраси та орнамент:

- **Орнамент**

Тема 6: Історія костюму та матеріальної культури України

Кожну конкретну націю визнають самобутньою за певними критеріями, які вирізняють її з-поміж інших. В світлі останнього історичного періоду в Україні, який ознаменувався різким і болючим відділенням від штучної культури “совка”, розпочався закономірний процес відтворення національної пам’яті. Тож цілком природньо, що дедалі більшу увагу приковують сфери буття, які так чи інакше вважаються традиційними, рідними і особливими саме для українського народу.

Така тенденція характеризує не лише Україну, але й багато інших пострадянських країн. Національну ідентичність визначають за різними якісними показниками: історія, мова, побут, архітектура тощо. Не меншої цікавості заслуговує і мистецтво оточувати себе красою. А ще краще – носити цю незбагненну красу просто на власному тілі.

Історія українського народного костюму

Історія українського костюму невіддільна від історії народу. Так само, як і всі інші мистецькі прояви, він почав свій розвиток із глибини віків. За активного розвитку цивілізації, зміни побуту і систем господарювання на більш досконалі, вдосконалювався й одяг. Великий крок у розвитку естетичних бачень вбрання нашими пращурами було здійснено в період існування Київської Русі.

Разом з тим вважається, що остаточно особливості українського національного одягу окреслилися за часів Запорізької Січі. Саме тоді з’явилися певні критерії, за якими кожен елемент одягу свідчив про приналежність людини до певної верстви населення: духовенства, козацької старшини, селянина тощо.
Приблизно в той же час стали чіткішими і регіональні відмінності одягу українців.

Натільний одяг

Залежно від способу носіння, одяг давнього українства знавці поділяють на кілька груп. Наприклад, натільний – той, що одягали безпосередньо на тіло. Як чоловіки, так і жінки послуговувалися єдиним видом натільного одягу – сорочкою.

Сорочка мала багато варіантів крою та оздоблення. Виготовлялася вона переважно з полотна або сукна, відповідно до призначення чи матеріальних можливостей родини. У різних куточках України простежувалися яскраво виражені відмінності в пошитті сорочки, які позначалися в основному на способах приєднання рукавів і плечової вставки до стану та оздобленні коміру і манжетів. Але найвиразніше – регіональну приналежність, вікові особливості власника сорочки, а також його сімейний стан – визначали вишиті орнаменти, які наносили різноманітними методами.

Стегновий (поясний) одяг

Як би не любили давні українці складні елементи оздоблення та крою, але в класифікації видів народного вбрання все достатньо просто. Як-от із поясним, чи, інакше, – стегновим одягом. Звісно, це ті елементи народного костюму, які носилися на нижній частині тіла. Одягали його просто поверх сорочки.

Для жінок це були запаска, фартух, плахта. Система назв жіночого поясного одягу дуже яскрава: це і щорц (смугаста спідниця, поширена на Львівщині), і кабат (Лемківщина), і “мальованка”… Також у багатьох місцинах зустрічалися “фота”, “сандарак” та інші. Зрештою, коли у читача виникне некероване бажання дібрати цьому всьому лад, для нього є багато посібників, які допоможуть стати експертом в тонкощах використання кожного з елементів жіночого поясного одягу.

З чоловічим поясним одягом все значно простіше: це, однозначно, штани. За способом крою це могли бути гачі (вузькі штани) або шаровари (широкі штани). Стосовно перших, то у різних регіонах вони мали різні назви: “ногавиці”, “гащі”, “холошви”. А от шаровари були шароварами кругом і завжди. На поясі штани фіксувалися за допомогою так званої “шворки”. Можна сказати, що “шворка” є праматір’ю всіх поясів і ременів, якими послуговувалися чоловіки значно пізніше. Шаровари були популярні в

Східній і Центральній Україні, а вузькі штани – на південних та західних територіях нашої Батьківщини.

Нагрудний одяг носили поверх сорочки. Важливою функцією цього елементу вбрання, окрім покриття тіла, було увиразнення силуету і приховання недоліків фігури, щоб наблизити її до тогочасного еталону краси. До речі, українці і досі не змінили своїх вподобань стосовно ідеалу фігури: широкоплечі парубки і тендітні, зі спокусливими формами й світлою посмішкою, дівчата. В основній масі нагрудний одяг представляли безрукавки: “керсетки”, “кептари”, “лейбики”.

Єдиним різновидом нагрудного одягу з рукавом була юпка. Сучасні українці часто плутають цей елемент зі спідницею, вважаючи, що назва перегукується з російськомовним “юбка”, або й взагалі походить від нього. Насправді це звичайнісінька за кроєм безрукавка, до якої пришито рукава.

Сіряк. Київщина

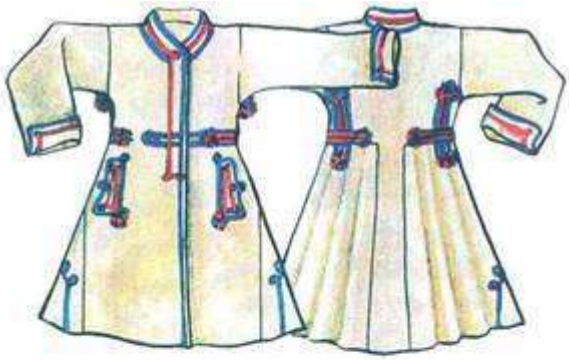

Верхній одяг

З неабиякою відповідальністю наші пращури ставилися до виготовлення верхнього одягу, про що свідчить широкий спектр елементів оздоблення та різноманіття його видів. Тут народна фантазія проявлялася у повній мірі. Залежно від крою, верхній одяг поділяли на прямий і прителений. Згодом додавалися складніші елементи, і таким чином з'явилися абсолютно несхожі між собою зразки вбрання: розширені донизу, халатоподібні, призбирані по боках… Матеріалом для зимового одягу була переважно овеча шкура.

Використовувалася також цупка домотканна тканина та шерсть. У наших пращурів було дуже багато речей, покликаних захистити тіло від холоду чи опадів. Серед найпоширеніших, знову ж таки, залежно від територіальної приналежності та кліматичних умов, були гуня, гуля, свита, кирея, кожух,

жупан тощо. Всі назви, а тим більш основні відмінності, за якими фахівці розрізняють той чи інший елемент верхнього одягу, запам’ятати важко. Тому залишмо це найбільш допитливим, а самі перейдімо до найцікавішого.

Аксесуари давніх українців

Для того, щоби доповнити український народний костюм, сучасникам достатньо зазирнути у будь-яку крамничку етнічного одягу: тепер дуже

популярні автентичні, притаманні лише нашому народові, **прикраси, головні убори, пояси і навіть взуття**. Давнім українцям доводилося досить часто виготовляти прикраси власноруч.

Взагалі, **український національний костюм не може існувати без аксесуарів** за своїм визначенням. Це є одна з основних особливостей саме нашого традиційного одягу. Всі доповнення до необхідного вбрання з давніх часів несли в собі естетичні вподобання українців. Тут планка піднімалася настільки високо, що не кожна традиція інших народів могла конкурувати з давньоукраїнською.

Обов'язковими для пращурів були **пояси і головні убори**. Навіть взуття не мало такого поширення та ідейно-смислового навантаження, як названі вище аксесуари. За жіночим головним убором найчастіше визначали як статки родини, її соціальний статус, так і вік власниці. Тут просто-таки величезна за кількістю добірка назв і різновидів, і перелічити основні буде доволі проблематично. Насамперед, це **очіпок, хустина, вінок, кептур** та багато інших.

Пояс, при чому переважно для чоловіків, вважався ознакою гідності, сили і мужності, а залежно від декору та матеріалу, з якого виготовлено аксесуар, визначали статус і фінансові можливості чоловіка. Але жіноцтво теж полюбляло підперезуватися, при чому дівчата з любов'ю оздоблювали пояси як для себе, так і для чоловіків. Пояс вважався одним з найцінніших подарунків коханому, ніс в собі величезне навантаження і сприймався як оберіг.

Прикраси з дорогоцінними каменями українці збирали впродовж поколінь. Металеві ж виготовляли ремісники і купити їх не було проблемою. “Ювеліри” для небагатих використовували численні монети і хрести, нанизуючи їх на один суцільний ланцюг. Для жінок основними прикрасами були сережки, намисто, хрестики, каблучки. Втім, чоловіки теж не цуралися каблучок, хоча для них основними “коштовностями” були зброя і пояс. Часто прикрасам надавали магічної сили, вважали їх здатними захистити від нечисті, стихії, хвороби тощо.

Взуття в комплексі українського народного костюма

Взуття здебільшого вважалося такою собі “статусною” розкішшю: багатії носили шкіряні чоботи, а селяни – плетені зі стебел рослин “личаки”. Ще існували “постоли”, стягнені зі свинячої чи волової шкіри.

Заможні жінки носили “сап’янці” з кольорової шкіри. Пізніше чобітки дійшли і до селянок, хоча більш як святковий елемент вбрання. Тобто в жодному разі чобітки не були виключно взуттям. Найчастіше це була найомріяніша дівчиною прикраса.

Народний костюм як засіб вираження духовності нації

Можна сміливо сказати, що національний одяг – це повість давніх предків про їх духовні цінності. Цим пояснюється багатофункціональність українського народного вбрання. Адже костюм – то не лише ілюстрація одягу з прив'язкою до території, але й ціла повість про людину. Вікова градація, використання матеріалів, елементи оздоблення, зокрема – вишивки, зачіски і аксесуари, – це все те, що може дати повну інформацію про людину.

Щоправда, навчитися читати костюм – справа нелегка. Та природна цікавість, наполегливість і любов до рідного краю здатні творити дива. Тим більше, наше генетичне прагнення бути абсолютно самодостатньою і відданою своїм традиціям нацією з кожним роком тільки посилюється.

Насамперед важливо усвідомити: кожен елемент народного вбрання є частинкою, покликаною посилити елемент інший. Використовуючи народний костюм в тій чи іншій сфері сучасного життя, слід першочергово досягти відповідності між різними деталями. Так, наприклад, буденний одяг не можна поєднувати зі святковим головним убором, взуттям і коштовними прикрасами, або одягати речі, які разюче контрастують між собою в плані регіональному, не відповідають віку тощо. Тому бажаємо читачеві успіху в опануванні такої цікавої та неординарної науки, як історія костюма.

Тема 7: Історія костюму та матеріальної культури Індії

Індійці займалися виготовленням одягу давно. Історичні відомості, що дійшли до нас з 5-го тисячоліття до нашої ери у вигляді наскальних малюнків,

предметів, знайдених археологами, свідчать про те, що ще в ті далекі часи населення Індії могло виробляти бавовняну тканину. Бавовна був оптимальним сировиною, а одяг відрізнялася комфортом і підходила до жаркого клімату субтропіків.

Соціальна нерівність проявлялося в наявності варн (станів). Належність до певної варни диктувала умови життя. Кожній варні відповідав свій костюм і тканина, з якої він виготовлявся. Так, нижче дворянство не мало право носити одяг з льону. Таким правом володіли тільки жерці (брахмани) і воїни (кшатрії). Дворяни носили одяг з шовку і мусліну, нерідко декоровану золотою вишивкою, натуральним хутром – соболь, горностай, бобер. До того ж, і місце проживання також впливало на вигляд національного одягу.

- **Жіночий одяг**

Жіночий національний одяг Говорячи про жіночий національний одяг Індії, першим, що слід назвати, є легендарне сарі . Ткали його з натуральних тканин - шовку або бавовни. Сарі могло бути однотонним або декорованим візерунками, його розшивали срібними і золотими нитками. Довжина сарі становить від 5 до 9 метрів, як правило, жінки намотували його навколо талії, потім через плече, накидаючи кінець, який прикривав груди. Його носили в поєднанні з блузою і нижньою спідницею.

Також національним одягом індійських жінок вважаються широкі штани, завужені до низу, які називаються **сальварами** (фото зліва). Зверху таких штанів одягали **каміз**, який представляв собою довгу

туніку з високими розрізами з боків, які дозволяли не сковувати ходьбу. Традиційно довжина каміза сягала колін. В ансамблі з камізом жінки носили довгі шарфи.

Ленга-чолі (справа) - це національний костюм, який має безліч варіацій, але в основному складається з ленги і чолі. Так називалися спідниці і блуза. Остання могла бути як короткою, виконуючи функцію накидки, так і довгою.

- **Чоловічий костюм**

Чоловічий Чоловічий костюм складається з **повязки на стегнах (дхоті)**, **сорочки та накидки**. Представники вищої варни мали право носити священний шнур – три нитки, які оперізували спину і груди через ліве плече. Вбрання раджі було розкішним: шовк, багато прикрашений золотом і дорогоцінним камінням.

Традиційним одягом для чоловіків в Індії вважається шервані, курта, лунга, дхоті.

Взуття Традиційної взуттям індійців є сандалі (чапали) або черевики з шкіри. Представники вищих каст носили взуття з кольоровими підборами.

- **Особливості Кольори і візерунки**

Населення, яке сповідує іслам, воліє рослинний орнамент на тканині. Найпопулярніший елемент лотос, священна квітка, який Е уособленням мудрості, гармонії і творчого початку. Вважається, Лотос найпотаємніші бажання. може виконати

Колір має має величезне значення в одязі Індії. Кожному кольору і візерунку відповідає свій таємний сенс. Для європейця індійська тканина це буйство яскравих фарб і мотивів, які переплітаються між собою. Житель Індії побачить в ній набагато більше, ніж, наприклад, рослинний чи геометричний мотив.

Один з найпоширеніших і найдавніших орнаментів пейслі (огірок, бута). Вважається, що він символізує вогняне полум'я, втілення людського життя. Тому орнамент широко використовуєтЬСЯ при виготовленні весільного одягу

Дуже цікаві геометричні візерунки на тканині. В кожному з них свій сакральний зміст:

• Трикутник з розташованим вістрям вгору чоловічий символ, що позначає вогонь.

• Трикутник з направленою вістрям вниз жіночий знак, що символізує милість, воду.

• Коло розвиток і цілісність. Разом 3 вогненним полум'ям народження.

• Восьмикутник - захист.

• Квадрат символ чесності, стабільності та власного будинку.

• Хрест - енергія, зв'язок неба і землі.

Дуже цікаві геометричні візерунки на тканині. В кожному з них свій сакральний зміст:

• Трикутник з розташованим вістрям вгору чоловічий символ, що позначає вогонь.

• Трикутник з направленою вістрям вниз жіночий знак, що символізує милість, воду.

• Коло розвиток і цілісність. Разом 3 вогненним полум'ям народження.

• Восьмикутник захист.

• Квадрат символ чесності, стабільності та власного будинку.

• Хрест - енергія, зв'язок неба і землі.

Символіка кольорів:

• Червоний свято. Використовується в одязі для урочистостей, весіль.

• Помаранчевий вогненний колір. В одязі жінки символізує вірність, теплоту сімейного вогнища, чоловічий повсякденному житті. відмова від всіх благ

• Жовтий колір богів. Йому приписувалася можливість очищати тіло і душу. Колір пов'язаний з гармонією і жагою знань.

• Зелений – спокій.

• Синій - мужність, боротьба зі злом. У деяких районах Індії синю одежу вдягають лише представники нижчих станів, так як саме бідняки займалися виготовленням фарбувального пігменту. цього

• Білий символ миру і чистоти. Цей колір є результатом змішування всього спектру, тому йому належить частина кожного колірного компонента.

Тема 8: Історія костюму та матеріальної культури Японії та Китаю

Стародавній Китай пов'язаний з Великим шовковим шляхом, караванами верблюдів, навантажених дорогим китайським шовком. В античному Римі за нього платили золотом: фунт за фунт.

Під впливом змішання багатьох місцевих культур у межах Китаю, а також насильницьких реформ з боку іноземних загарбників мистецтво та костюм країни зазнавали постійних змін. Проте філософське вчення про природу визначили ті основні риси, які протягом багатьох століть

характеризували символіку форми, орнаментації та колір китайського костюма.

У творах грецького географа Діонісія Перігета, можна прочитати: «Китайці створюють дорогоцінний одяг з візерункових тканин, чиї фарби подібні польовим квітам, а тонкість змагається з павутиною».

- **Чоловічий ідеал краси:**

З плином століть ідеал краси, природно, неодноразово змінювався, але найчастіше у чоловічому образі підкреслювалися особлива, прихована грація, вишуканість манер, інтелектуальні якості: освіченість, витонченість почуттів.

- **Жіночий ідеал краси:**

В китаянках цінувалися жіночність, маленькі руки і ноги (до XII ст. поширився звичай бинтувати дівчаткам ступні ніг, щоб призупинити їх стриманість рухів та жестів. Незважаючи на природну смуглість, білизну та рум'янець обличчя цінували дуже високо (і цінують досі). Тому білила та рум'яна були широко поширені у декоративній косметиці.

- **Чоловічий костюм**

Чоловічі зачіски завжди складалися з вузла довгого волосся, укріпленого на тіні шпилькою. У період маньчжурського панування китайці

голили передню частину голови, а волосся, що залишилося на потилиці, заплітати в косу.

Говорячи про традиційний китайський одяг, слід згадати, в першу чергу, про Ханьфу. Всі спроби відновлення традиції носіння цього одягу навіть в самому Китаї сприймаються як звернення до японської культури, тому як Ханьфу, дуже нагадує японське кімоно. В цьому немає нічого дивного, адже традиція виготовлення і носіння японського одягу, як і багато іншого, була свого часу запозичена в Китаї V-VII століть, під час правління династії Тан. Надалі, у більш стабільній і консервативної Японії цей одяг збереглася, як національна японська традиція.

Основними формами китайського одягу, як чоловічого, так і жіночго були коротка сорочка, штани, кофта, і довгий верхній халат.

Штани були широкими, кроїлися таким чином, щоб штанини утворювали кут 90 градусів або більше. До верхньої частини штанів пришивалась смуга тканини з петлями для поясу, проте, пояс міг пов'язуватися на талію і без петель. При підперізуванні штанів утворювався запах зліва направо.

- **Жіночий костюм**

Жіночі зачіски мають в основі вузол волосся, покладений то на тімені, то на потилиці і закріплений шпильками.

У X-XII ст. на віскі, лоб і щоки приклеювалися зелені, сині, чорні мушки, до яких прикріплювали дорогоцінні камені. В період династії Мін (XIV — XVII ст.) вузол закріплювався на тім'і голови, скроні волосся зрізали під прямим кутом, на лобі – по прямій лінії, підкреслюючи її тушшю. Зачіску прикрашали складними спорудами з перлів і нефриту, іноді з фігурами феніксів, що тримають у дзьобі довгі підвіски. У ті часи були поширені

шпильки з квітами для волосся. Вони символізували благословення, святковість та вдячність.

Жіночий одяг відрізнявся лише багатством орнаментації.

Жіночі штани кроїлися аналогічно, єдиною різницею була форма поперечного шва спереду: у чоловіків він перетинав живіт по вертикалі, а у жінок - навскіс. Вважалося, що крізь шов може проникати нечиста сила і шкодити майбутній дитині.

Ціпáо — традиційний жіночий одяг у Китаї та деяких народів Південно-Східної Азії. Вільна сукня, що має розрізи по боках уздовж ніг, фасон може дозволяти стоячий комір.

Взуття. Характерні види китайського взуття - легкі туфлі з тканини, коноплі, соломи на товстій підошві з багатошарового проклеєного паперу або тканини.

- **Тканини та орнаментація**

Китай по праву вважається батьківщиною шовку та мистецтва шовкової орнаментації.

Орнаментація їх була тісно пов'язана з народними етичними поглядами, уявленнями про життя, природу, щастя. Фантастичні дракони, птахи, кажани, метелики, квіти сливи, півонії, лотоса, медальйони складної форми завжди насичені глибокою символікою.

Основний мотив китайського орнаменту: хвилі, хмарні стрічки та спіралі – символи грому та блискавки. Звідси й образ дракона — володаря дощу, що пливе на хвилях або хмарах і в той же час охопленого полум'ям.

- **Колір**

Колірна символіка в давнину визначалася зміною пори року. Зелений - колір весни, молодих сходів, червоний - літа і вогню, жовтий - колір землі, колір хлібів, що дозрівають, білий - колір осені, коли засіки наповнюються білосніжним зерном рису.

Тема 9: Історія костюму та матеріальної культури Японії

Японія не даремно називається країною Висхідного сонця. Вся її культура насичена величчю, таємничістю і неповторною красою. Відображенням розкоші і багатовікової історії стала традиційний японський одяг, що і сьогодні викликає захоплення плавністю і спокусливістю ліній, пишністю силуетів, дивовижним багатством фарб і багатством декору.

Історія японського костюма, який також називається вафук, бере свій початок ще в VI ст. нашої ери. Величезний вплив на формування традиційного одягу надав Китай.

- **Стиль**

Стиль японського національного одягу залежав від часу року. В осінню пору надзвичайно популярними були орнаменти з листям дерев. Кімоно для весни прикрашалося розкішними квітами сакури, зимові моделі декорувалися зображеннями соснової хвої.

- **Жіночий костюм**

Основні естетичні аспекти ставилися до жіночого одягу. Жінка у японського народу відігравала надзвичайно важливу роль. Призначення гейші полягало в тому, щоб радувати і захоплювати чоловіка своїм розкішним зовнішнім виглядом. Саме тому основний упор при створенні костюма для жінки робився на ніжність, вишуканість і витонченість. Традиційним костюмом японок незалежно від віку було кімоно.

Жіночий наряд відображав багатовікової стиль, традиції та культуру країни Висхідного сонця. В образі японки поєднувалися ніжність,

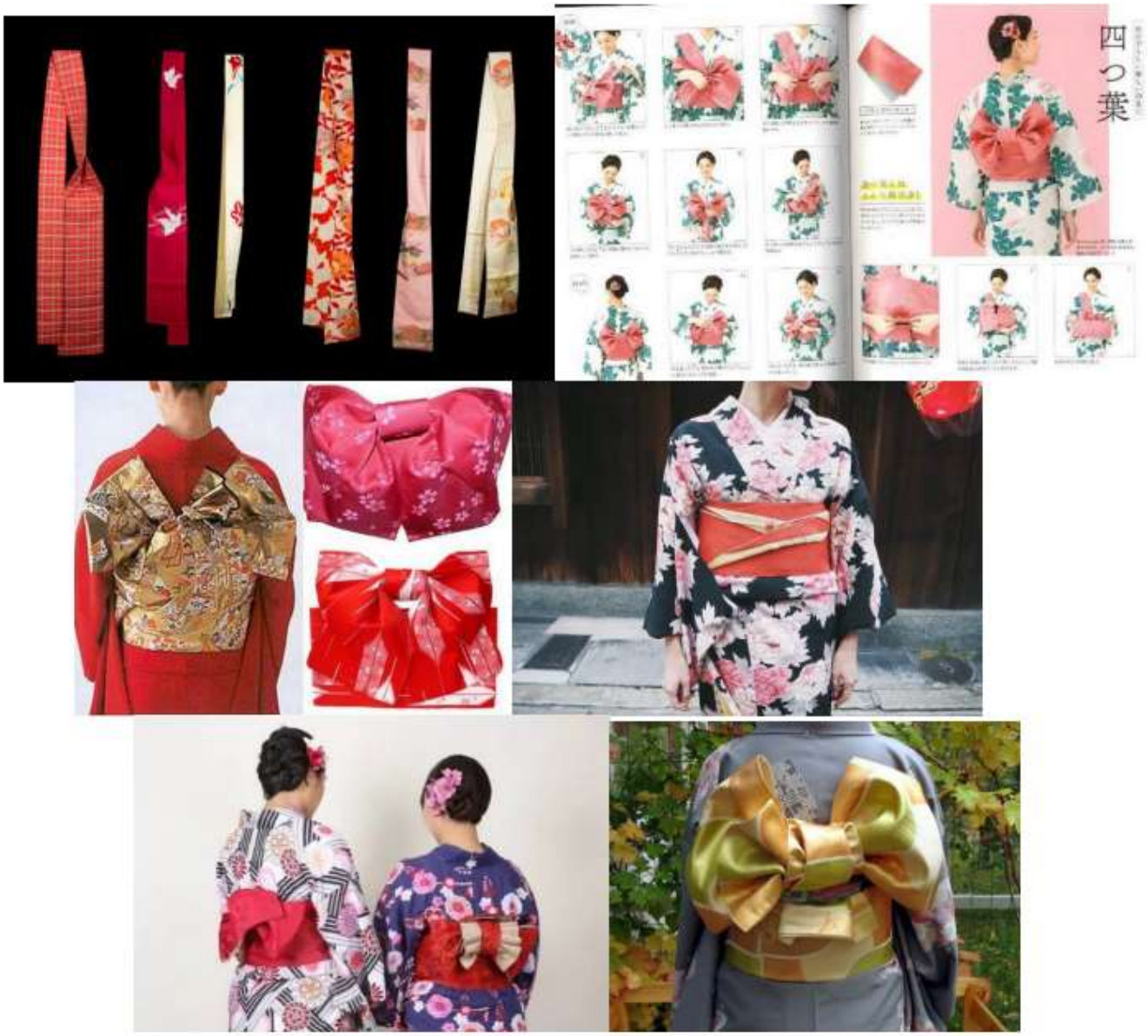

стриманість, насиченість яскравих фарб і спокусливість приталеного силуету.

Жіночий одяг має такі особливості:

 жіночий костюм підкреслював сексуальність і спокусливість своєї власниці – він зшивався з декількох шарів тканини таким чином, щоб під час руху нижній шар випадково привідкривався;

 під кімоно надягали нижні спідниці, які називалися косимаки і футано, а також сорочки.

Обі являє собою широкий пояс вражаючої довжини, яка могла досягати понад 5 метрів. Завдяки такій особливості японки мали можливість зав'язувати пояс надзвичайно складними, але красивими бантами. Вони виконувалися в різній колірній гаммі, перевага віддавалася яскравим і насиченим відтінкам. Обі прикрашався розкішними візерунками і вишивками, які несли не тільки естетичне навантаження. Вони демонстрували присутнім соціальний та сімейний стан жінки. Пояси прикрашали дорогими брошками, брелоками та підвісками.

- **Чоловічий костюм**

Традиційний костюм чоловіка японця не мав принципових відмінностей. Дорослий чоловік, як і маленький хлопчик, носили кімоно, яке відрізнялося строгістю, практичністю і лаконічністю. Єдиною відмінністю від жіночого вбрання були використовувані тканини і орнамент. Чоловічий костюм шили з матеріалів

темних, непомітних відтінків, в деяких випадках одяг прикрашалася строгими геометричними орнаментами. Значно рідше зустрічалися візерунки рослинної тематики, зображення риб, птахів і тварин.

Уніформа японського самурая підкреслювала відвагу і безстрашність чоловіка-воїна. Традиційний комплект японця складався з хакама – широких штанів-плісе, натільної сорочки, а також сукні, форма якого нагадувала халат. Такий одяг не обмежувала рухи самурая, але її могли собі дозволити тільки заможні жителі Японії. Японці з бідного стану носили широкі штани і вільну сорочку, яка на поясі подвязывалась звичайною мотузкою

Також чоловіки носили **кейкоги.** Це національний японський костюм, який складався з просторої сорочки і штанів і найчастіше використовувався при заняттях бойовими мистецтвами. Цей наряд застосовується і сьогодні для занять карате, айкідо.

- **Взуття**

Традиційна японська взуття відрізняється оригінальним і незвичайним дизайном. Багато європейські жінки вважають її некомфортною і занадто важкою. Але це далеко не так. Класична взуття жителів Японії представлена кількома варіантами: **табі; гета; дзорі.**

Тема 10: Історія костюму та матеріальної культури епохи Середньовіччя

П 'яте століття в Європі ознаменувалося падінням Римської імперії і новим укладом життя. Стався розкол суспільства, утворилися кріпаки і феодали. Культура перебувала в занепаді, а головним фактором стала земля і права на неї.

Хрестові походи, що почалися в XI столітті, сприяли появі нових торгових шляхів і розвитку різних ремесел. Все це дало поштовх освіті нових міст і формуванню міської культури.

Колір середньовічного одягу був певною символікою. Наприклад, червоні ковдри вдягали кати. Жовтих відтінків в одязі намагалися уникати, оскільки вони вважалися кольорами ненависті і зради. Чорний уособлював не тільки скорботу і втрату близької людини, а й вічність. Білий колір був пов 'язаний з

чистотою тіла і душі, невинністю, а також чеснотою. Блакитний був кольором ніжності, а золотий вважався символом енергії Бога і Святого Духа. Багаті жителі Середньовіччя носили яскраві наряди, тоді як одяг бідних складався з костюмів у сірих, чорних або коричневих тонах. Краї костюмів багатих обрамлялися декоративною каймою, ця кайма часто оформлялася пластинами з дорогоцінних металів і каменів. Весь одяг багатих людей Середньовіччя був прикрашений різноманітними орнаментами, оздоблений хутром.

- **Жіночий ідеал краси**

Красивою вважалася та представниця прекрасної статі, яка мала витягнуте обличчя, високий лоб і смиренний погляд. У ті роки багато жінок для того, щоб обличчя здавалося витягнутим, збривали волосся біля лоба, а також брови. Наявність виступаючих грудей вважалася ознакою жінок з народу, а аристократкам належало бути худими і абсолютно плоскими

- **Жіночий костюм**

Одяг Середньовіччя жіночий характеризується прямими лініями і простим покроєм. У жінок були повністю закриті руки, ноги, шия і груди. Вплив церкви проглядався і в фасонах одягу, які абсолютно приховували всі обриси фігури. У цей час жінки носили далматику і покривала.

Жіночий костюм складався з декількох шарів: на тіло вдягалася довга туніка з вузькими рукавами, яка називалася котт, а поверх неї - ще одна туніка такої ж довжини, але вже з широкими і більш короткими рукавами, що носила назву сюрко. Вона нагадувала по крою пончо. Нижня туніка також вдягалася не на голе тіло, а на спеціальну полотняну рубаху - камізу.

Трохи пізніше в жіночій моді з'являється тенденція носити незручні речі в догоду «красі». На кілька століть в тренд потрапляють такі дивні речі:

- Конусоподібні головні убори, які у деяких досягали метра у висоту.

- Туфлі з сильно загнутими носками, які потрібно було підв'язувати.

- Неймовірної довжини шлейфи, які носила виключно знати.

Величезний стрибок у розвитку стався в 14 столітті у Франції. Саме тут з'явилися перші швейні виробництва і навчилися кроїти і моделювати одяг. З'явилися такі поняття, як виточки і складки.

- **ол ові чи й костюм**

У цей період чоловіки також одягалися в дві туніки (камізу і котт). Каміза виготовлялася з цільнокроєнної тканини і мала подовжені рукави, а туніка котт вироблялася з дорогих матеріалів і мала більш короткі рукави або взагалі не мала таких, вона завжди підпоясовувалася.

Величезний стрибок у розвитку стався в 14 столітті у Франції. Саме тут з'явилися перші швейні виробництва і навчилися кроїти і моделювати одяг. З'явилися такі поняття, як виточки і складки.

Тема 11: Історія костюму та матеріальної культури епохи Ренессансу (Відродження)

Мода Ренесанса, пов’язана з розвитком людини, усвідомленням нею своєї індивідуальності, зародилась в Італії.

Для ренесанської моди характерне ритмічне членування плаття, помірне підкреслення

окремих частин тіла. Нова мода відкинула від минулого все, що не відповідало її гармонійному розумінні симетрії та пропорції. Зуміла уникнути зайвих екстравагантних деталей (довгі гостроносі башмаки, глибокі гостроконечні вирізи, високі головні убори). Замість цього, нова мода встановила нові канони, продиктувала точні правила краси, які дійсні до сьогодні: висока фігура помірно широкі плечі, тонка талія, гарний рот, благородні рухи.

Новий характер життя, нова уява про людську красу викликали до життя і нові форми костюма.

- **Жіночий костюм**

Ренесанс вносить свою лепту в історію нарядів. В епоху Відродження з'явилася тенденція носити спідниці-каркаси. На хвилі популярності вони досягали 7 метрів у діаметрі. Їх вводить в моду Жанна Португальська, яка таким чином бажала приховати свою позашлюбну вагітність. Новим віянням стають розрізи на жіночому платті, через які видно спідня сорочка. Це було модно як серед жінок, так і серед чоловіків.

З середини 16 століття саме Іспанія стає країною законодавицею трендів. Сильно декольтовані сукні змінюються жіночими нарядами з великими накрохмаленими комірцями. Під спідницями з'являється безліч шарів. З'явилося поняття парфуму, яким сильно захоплювалися як чоловіки, так і жінки. До речі, його поява продиктована тим, що митися щодня було складно, а неприємний запах хотілося завуалювати.

- **Чоловічий костюм**

Була обов’язковою біла льняна чи бавовняна сорочка з коміром під шию, який призбирувався, міг мати грудний неглибокий розріз. Рукава сорочки з широкою та низькою проймою закінчувалися манжетом з вузьких гофрованих оборок.

Особливістю цього періоду є розрізи колета на грудях та рукавах, крізь які виглядали буфи сорочки. Рукава у проймі могли не вшиватися, а, як і розрізи, кріпитися стрічками.

Основою чоловічого костюма був розпашій каптан зі стоячим коміром або глухий з квадратним вирізом.

Самими кумедними були штани-буффи. Вони були короткими і мали округлу форму. Зсередини цей вид чоловічого одягу набивався клоччям.

Мода на перуки

Про величезні перуки, які були в тренді в часи Людовіка XIV, говорили, що це будинок для мишей і різноманітних комах. Про те, звідки пішла мода на перуки, поговоримо більш докладно. Є версія, що вони з'явилися після того, як французький король під час прогулянки був облитий помиями з вікна. В той час люди спокійно виливали їх, три рази попередивши про це криком: «Стережись!» Є версія, що населення після цього стало покривати голови капюшонами. Проте з часом ця частина одягу перейшла до блазням і плебеям. Тому знати вирішила захистити свої голови таким хитромудрим чином, як носіння величезного перуки. В кінці XVI століття в моду входять капелюхи з широкими полями.

Тема 12: Історія костюму та матеріальної культури епохи Бароко

У 16 столітті на зміну стилю Ренесанс, у якому головною особливістю нарядів була елегантність і дотримання природних пропорцій, прийшов стиль бароко. Він з’явився з-за протиріч, прагнення до змін, нововведень. Одяг цієї епохи дуже яскрава і виразна. . Виявився в архітектурі, живопису, літературі та музиці. Характерною особливістю бароко є пишна декоративність орнаментики, парадність та урочистість. Злиття принципів бароко з національною народною традицією визначило своєрідність його варіантів.

- **Жіночий костюм**

В ті часи представниці прекрасної половини людства віддавали перевагу пишним, вишуканих суконь, нижню частину яких прикрашали каркаси, виготовлені з китового вуса. Верх привертав увагу своїм забарвленням, яка мала контрастний порівняно з низом відтінок. Завдяки таким вбранням талія виглядала дуже тонкою. Вишивка, мережива, великі хитромудрі по дизайну прикраси доповнювали величний і граціозний образ.

- **Чоловічий костюм**

Різноманіття речей чоловічого гардероба цього століття також вражає. У представників цієї статі були популярні

короткі штани, довжина яких доходила до коліна і сорочки, пошиті з атласу, шовку, муару. Одягався Поверх пурпуэн, що має коротку до талії спинку і подовжений перед мисом. Рукави його були прикрашені еполетами, а сам виріб було декоровано витонченим коміром, мереживом, бантами. Доповнювала костюм перуку, візуально збільшує об'єм голови і виразно демонструє переваги його власника.

- **Аксесуари**

Головним убором служили капелюхи з широкими полями, капори, шапочка. Жінки користувалися всілякими аксесуарами, особливо рукавичками, муфтами, шовковими панчохами, годинами, дзеркалами, віялами, наклеєними на обличчя мушками. А ювелірні прикраси були невід'ємними атрибутами костюму епохи бароко. Все це відповідало загальному прагненню виглядати гордо, велично. Взуття, як і одяг у стилі бароко, була різноманітна, переважно на підборах, оформлена за допомогою пряжок, бантів. Шкарпетки туфель мали форму квадрата або були загостреними. Крім шкіри, при виготовленні взуття застосовувалися атлас і парча.

До характерних рис стилю бароко відносяться:

- мережива, постійно знаходяться на піку популярності, так як надають власникам особливий шарм і елегантність, а також створюють романтичний, феєричний образ;
- вишивки, з яких створюються цілі витвори мистецтва на будь-тканини з використанням якісних золотих ниток;
- довгі шлейфи, створюють королівський шарм, завдяки граціозно хвилясті по підлозі нарядами;
- глибоке декольте, відкриті плечі, що підкреслюють спокусливу груди, витончену шию;

- корсети зі шнурівкою, прибирають зайві складки, а також роблять фігуру ідеальною;
- асиметрія, многосложность – цей тренд кочує з сезону в сезон, секрет його створення полягає в комбінуванні одягу з різних кольорів, текстур

Тема 13: Історія костюму та матеріальної культури епохи Рококо

Мода XVIII століття - це мода на юність, розкіш і безтурботність. Мода стилю рококо - це мода останніх безтурботних років французької аристократії,

так і аристократії всієї Європи також. XIX століття увійде в історію як століття революцій, одним з перших, в кінці XVIII ст, свою корону, а заодно і голову втратить французький король. Стиль рококо (1730-1780 р.р.) приходить на зміну стилю бароко, він виражав інтереси аристократії періоду розквіту абсолютизму і завершує розвиток бароко;

Але поки XVIII ст, час балів і салонів. Час суконь з неймовірно

пишними спідницями, в таких
сукнях важко пройти в дверні прорізи, і неймовірно високих зачісок. З такими зачісками іноді доводиться їздити у відкритих каретах, так як дахи карет малі для зачісок рококо. В кінці-кінців, в цей час на голові могли носити цілий корабель.

Основні риси костюма в стилі рококо:

- кольори в інтер'єрах пастельні – білі, рожеві, блакитні, фіолетові, сірі, позолота на відміну від бароко – легка і світла;
- інтер'єри заповнюють величезною кількістю дзеркал, де майже нема прямих кутів і ліній;
- примхливість, витонченість, зніженість, хрупкість, інтимність;

- зближення зовнішніх рис чоловіка і жінки та зневага віковими особливостями.

Якщо в XVII столітті переважали насичені темні синій і червоний, то в XVIII столітті і чоловічий і жіночий костюм шився з тканин пастельних відтінків. І це другий принцип моди XVIII століття - ваша одяг повинен бути якомога найбільш ніжних квітів: салатовий, білий, рожевий, блакитний. Блакитний і рожевий були улюбленими квітами стилю рококо.

Принцип третій - якомога більше бантів, стрічок та мережива. І в чоловічому костюмі особливо. Як в XVII столітті, так і в XVIII французька мода як ніколи раніше і ніколи пізніше наближала чоловічий костюм на його декоративності, силуету і складності до жіночого. Чоловіки не тільки використовували косметику, вони також носили банти, мереживо і панчохи.

- **Жіночий костюм**

Жінки якомога більше тягнули корсетами талію, також в цей час прекрасної вважалася невеликі груди. Були навіть спеціальні планшетки, які жінки підкладали під ліф сукні з метою груди зменшити. Також носять нижні сорочки, оздоблені мереживом. Потім корсет з китового вуса і каркас під спідницю сукні. Каркаси в цей час робляться на фіжмах.

Фіжми - каркас для спідниці у вигляді вшитих пластин китового вуса або вербових прутів. Вважається, що вперше фіжми з'явилися в Англії в 1711

році. До середини XVIII століття під нижню спідницю починають надягати овальні фіжми, а також з'являється складний шарнірний механізм для підйому спідниці. Тепер дуже широку спідницю для проходу в дверний отвір можна звузити, а потім знову розправити.

- **Аксесуари**

Велику роль в жіночому костюмі стилю рококо грали і різні аксесуари - віяла, стрічки, які пов'язували на шию, капелюхи, гребені і брошки, сумочки. Наприклад, сумочка «помпадур», свою назву вона отримала на честь фаворитки французького короля мадам де Помпадур. Сумочка «помпадур» - це невелика дамська сумочка у вигляді оксамитового, матерчатого або ж мереживного мішечка.

- **Макіяж та гігієна**

Модниці та модники білились і рум'янилися, виділялися очі і губи. Як і раніше, в XVII столітті носили штучні родимки-мушки.

Також пані XVIII століття могли носити і вельми специфічні прикраси, наприклад, блохоловки. Блохи в той час були не рідкістю, а проблеми з гігієною в палацах існували ще з часів Середньовіччя. Європейські аристократи митися не любили (та й умов не було - в палацах були відсутні лазні) і тому вважали за краще використовувати духи в великій кількості. Так що блохоловки були і прикрасою, і цілком необхідної з практичної точки зору річчю. Виглядали вони у вигляді вилочки з рухомими зубцями-вусиками.

- **Чоловічий костюм**

Верхнім одягом спочатку був жюстокор, що прийшов в XVIII ст з століття XVII. Жюстокор - це довгий чоловічий каптан, зшитий по фігурі, без коміра (на нього викладався мереживний комір нижньої сорочки) і з кишенями, прикрашений великою кількістю гудзиків і підперезаний широким поясом.Виглядати як чоловік в XVIII столітті означало носити білу нижню сорочку з мереживними манжетами, панчохи, верхні короткі штани (кюлоти), прикрашені бантами, взуття на підборах і з бантиком на носку.

З жюстокором носили шийну білу хустку - прообраз сучасної краватки. За часів бароко, стилю XVII століття, жюстокор був темних кольорів, в період рококо починають носити жюстокор блакитного і навіть рожевого кольору.

Однак незабаром на зміну жюстокором приходить сюртук. Сюртук XVIII століття приталений, розширюється до стегон, зі складками і з вузькою лінією плечей і рукавів. Сюртук шили з оксамиту, атласу, шовку, прикрашали вишивкою і декоративними гудзиками.

В кінці XVIII століття з'являється новий вид одягу - фрак. Перші фраки шилися з шовкових і оксамитових тканин самих різних кольорів і прикрашалися вишивкою.

Тема 14: Історія костюму та матеріальної культури епохи Ампіру (Класицизму)

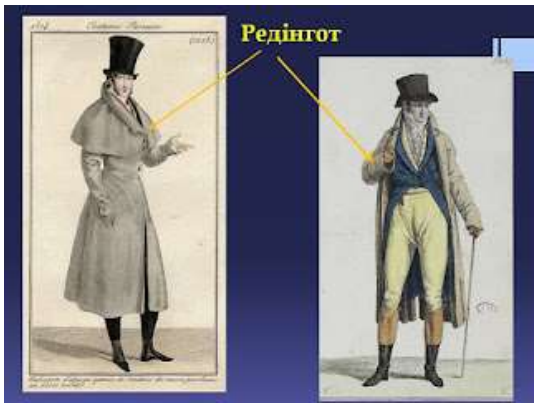
З моменту проголошення Наполеона консулом (1799 р.), а потім імператором (1804 р.) сформувався величний стиль ампір, який відродив візуальні коди імперської могутності та державотворчої сили давньоримської культури. Атмосфера військових перемог разом із пафосом державотворення зумовили домінування форменого одягу в чоловічому костюмі доби ампіру. Закономірно, що цивільний костюм почав запозичувати конструктивні особливості стилю уніформи.

Тому чоловічий одяг набуває однаковості, підкресленої простоти та бездоганності ліній, що потребували досконалої якості. Модний двобортний фрак носили застібнутим на всі гудзики, що разом із майже повним покриванням тіла чоловічою сорочкою означало стриманість і прихованість внутрішнього життя. Дисциплінуюча стратегія чоловічого одягу потребувала доповнення фрака двобортним жилетом або навіть двома. Їх кроїли з коміром-стійкою, доповнювали невеликими ґудзиками.

Продовжували носити кюлоти більшої, ніж раніше, довжини – до середини гомілки.

Проте майбутнє залишилося за довгими панталонами, нижня частина яких кроїлася так, щоби покривати взуття. Прийшли штрипки та підтяжки, забезпечуючи динамізм і свободу рухів. Їх доповнювали елегантними високими легкими чоботами з відкотами – гусарськими, жокейськими, гессенськими, «велінгтона-ми» – або низько вирізаними бальними лакованими туфлями з маленькою пряжкою чи пласким бантом.

Головними уборами були: капелюхи а ля Робінзон, капелюх демі-бато, або болівар; циліндр.

Зачіска справляла враження простоти та природності через збереження натурального кольору волосся. Його стригли ззаду коротко, залишаючи спереду більш довгі легко завиті пасма, які зачісували на скроні. Зачіску доповнювали бакенбардами «фаворі» або «акулячими плавниками».

Якщо чоловічий костюм лише своїм образним строєм відтворював імперські

ідеї римської античності, то жіночий одяг прямо запозичив її форми, конструкції та декор. Жіноче плаття втратило струмливу пластичність і дивну простоту контурів. Сукні були із завищеною талією і глибоким викотом, без корсета, оздоблення і прикрас, із прозорих муслінових тканин або батисту. Дами взувалися в античні сандалії із зав’язками навколо литок.

Ознаками нової ампірної сорочки стали жорстка геометрична форма та чіткий аскетичний силует, створені цупким ліфом, що високо піднімав груди, та конусоподібним монолітом спідниці. Спідниця сорочки, гладка спереду та

густо зібрана ззаду, рівно розширювалася до щиколоток, відкриваючи ніжку в атласній бальній відкритій туфельці (її називали «стерлядкою») без підборів,

розшитій пайєтками та високо підв’язаній стрічками.

З 1809 р. легкі білі кольори з ніжним декором стали вважатись ознакою бідності, поступившись місцем насиченим і ваговитим синім, червоним і жовтим тканинам, розшитим масивним золотом орнаментів, які надавали костюму театральної репрезентативності. Замість муслінів і газу – щільний атлас і туге мереживо, замість легкого шовку та вишивки тонкого малюнка — темний оксамит і позументи.

Як і у чоловіків, жіночий ампірний ансамбль обов’язково доповнювали капелюшками. Прогулянковий наряд завершували надіванням капота у вигляді глибокої корзинки із зав’язками, що закривала обличчя. Капот або «кибитку» шили з оксамиту, атласу, щедро декорували рюшами, квітами, стрічками, бантами, хутром. Для вулиці вибирали також корнет – м’який складного крою чіпець з мусліну або перкалю, оздоблений мереживом. Бальний туалет доповнювали яскравими тюрбанами з серпанку або оксамиту.

Ампірні красуні накидали на плечі шалі. Від холодів дами захищалися також спенсером – коротким жакетом до талії з коміром стійкою та довгими рукавами з «ліхтариками» у верхній частині рукава, який високо застібали на ґудзики. Утеплювалися також канезу – накидкою з напівпрозорої тканини у вигляді

широкого коміра-шальки з довгими кінцями, скріпленими хрест-навхрест на талії.

Довгі елегантні із завищеною талією рединготи, декоровані петлицями, виконували не тільки з теплої вовняної фланелі для зими, а й виготовляли для літа легкими бавовняними, що підперезувалися високо під грудьми.

Доповненням до костюма слугували маленькі ридикюлі. Надягали довгі, вище ліктя, рукавички з тонкої замші, шкіри, мусліну, серпанку, не дозволяючи собі ніколи з'являтися з голими руками на людях. Дорогоцінності підбирали стримано, надаючи перевагу античним формам і мотивам – камеям, браслетам, діадемам, кольє.

В укладанні волосся акцент був на дбайливо укладені композиції з круглих,

спіральних і трубчатих локонів. Стримана величність костюма в стилі ампір відродила візуальну символіку римської античності, завдяки якій презентувала цінності порядку, соціальної гармонії, імперської звитяги та державної сили, з яких розпочалася історія

європейського XIX ст.

Тема 15: Історія костюму та матеріальної культури Вікторіанської епохи

Якщо після приходу Наполеона до влади французи могли похвалитися демократичним і навіть зручним модним одягом, то їх британським сусідам пощастило трохи менше. Епоха правління королеви Вікторії ознаменувалася не тільки строгими

громадськими звичаями, а й непрактичними, хоч і вражаючими

нарядами.

Щоб спідниця була ще більш об'ємною, під неї надягали крінолін - жорсткий каркас з кінського волосся. Криноліни були не тільки модним предметом гардеробу, а й джерелом безлічі жартів і забавних історій. Наприклад, одного разу одна американська жінка не помітила, що їй потрапила під поділ сукні сигарета. Поки вона стояла на місці, відсутність повітря під важкою спідницею не давало можливості сигареті спалахнути, але як тільки вона зробила крок, весь поділ її сукні запалав. На щастя, спідницю швидко загасили і ніхто не постраждав.

Між іншим, ексцентричні наряди були долею аристократії. Завдяки промисловій революції стрімко сформувався середній клас, представники якого

всіляко демонстрували своє багатство. Підкреслюючи своє економічне становище, дружини купців і власників заводів носили пишні спідниці, на які в середньому йшли десятки метрів дорогої тканини.

Поява нового класу споживачів - не єдиний важливий наслідок промислової революції. Винахід швейних машинок і поява перших синтетичних барвників дозволило кравцям придумувати ще більш

екстравагантний одяг для своїх клієнтів, а отже - поклало початок «високій моді».

Першим кутюр'є вважають британського модельєра Чарльза Уорта. Заснувавши в Парижі свій модний будинок, Уорт незабаром потрапив під патронаж французької імператриці Євгенії. Після цього у нього стали замовляти вбрання австрійська принцеса Пауліна фон Меттерніх, коханка імператора Вірджинія Ольдоіні, актриса Сара Бернар і навіть сама королева Вікторія. Замість того щоб просто приймати замовлення від клієнток, Уорт чотири рази на рік показував їм свої останні дизайни, а вони вибирали бажану модель.

Замовники також вибирали колір вбрання, хоча найчастіше одяг шили з чорної

або іншої темної тканини. Справа в тому, що смог осідав на всіх нарядах, а білі або пастельні шати буквально після кількох прогулянок на вулиці ставали брудно-сірими. Надихаючись вже тоді зародженим рухом за права жінок, багато пані доповнювали свій гардероб цілком маскулінними елементами - наприклад, були популярними жакети строгого крою.

Втім, нові технології подобалися далеко не всім. Представники так званого естетичного руху зневажали індустріальну революцію та її наслідки. Замість яскравих і ексцентричних нарядів вони носили простий і максимально природний одяг вільного крою, декорований ледве помітною вишивкою. Умільці теж були не в захваті від масового виробництва тканини, так як фабрики просто залишали їх без роботи. Знаменита британська мереживна індустрія і зовсім могла б себе зжити, але допомогла щаслива випадковість.

Вибираючи весільну сукню, королева Вікторія рішуче відмовилася від звичних для королівських одружень важкої парчі і оксамиту. Наряд, в якому вона вийшла заміж, був надзвичайно простим, але поклав початок цілій традиції, яка існує і досі. Справа в тому, що сукня нареченої було білим, хоча найчастіше монархи до цього вінчалися в розкішних фіолетових або червоних шатах, і було зшито з шовку і мережива. Вікторія особисто наполягла на тому, щоб тканини були британського виробництва, тим самим звертаючи увагу англійських модниць на вимираюче ремесло. З того часу весільні сукні білого кольору стали традицією як для монархів, так і для простих людей.

Тема 15: Історія костюму та матеріальної культури епохи Модерну

Стиль модерн почав формуватися у 80–90-х роках XIX століття. Творці нового стилю мріяли про мистецтво для всіх, вважаючи, що воно здатне змінити суспільство. Символом модерну стали витончені переплетення стебел квітів, вишукані форми цикламена, ірису, лілії. Часто використовувався орнамент зі стилізованими зображеннями бабок, метеликів, павичів і ластівок.

Форми одягу в період **модерну** стали менш чіткими, крій — мішкуватим. Загалом одяг значно спростився, що було пов’язано з поширенням моди на заняття спортом.

Чоловічий костюм: Чоловічий одяг у період модерну остаточно уніфікувався. Крій став простішим, кольори костюма — більш однотонними. Чоловіки носили білі сорочки зі стоячим комірцем із відворотами та туго накрохмаленими манжетами. Найпопулярнішим став сюртучний костюм-трійка: сюртук, жилет

і штани. Найчастіше його шили з темних тканин — чорної, сірої, синьої, рідше — коричневої.

Поширився піджачний костюм-трійка. Піджаки в цей період були подовженими та приталеними, а штани носили на підтяжках. У піджачному костюмі жилет був із тієї ж тканини, що й піджак, а до сюртуків і візиток носили жилети з іншого матеріалу. Костюм денді доповнювали тростина, монокль і хустинка у верхній кишені сюртука.

Перша світова війна внесла у чоловічу моду значні зміни. З'явилися нові «воєнізовані» елементи цивільного костюма (френч, тужурка) з тканини кольору хакі, а також відтінків сірого і коричневого. З піджаками і фраками почали носити бриджі та галіфе.

Жіночий костюм: Наприкінці XIX століття повсякденний жіночий одяг став простішим і зручнішим. Це було пов'язано з виникненням у той період руху за емансипацію жінок. У моду увійшли спідниці з блузками, пальта, купальні та спортивні костюми. Вперше з'явився діловий костюм, що складався зі спідниці та жакета темних тонів.

Проте бальні сукні залишалися пишними. Вони були прикрашені великою кількістю рюшів із білих або чорних мережив. Пікантною деталлю став особливий тугий корсет, який надавав жіночій фігурі S-подібну форму. Проте це було не лише незручним, а й шкідливим для здоров'я. Тому, як альтернатива корсетам, з'явилася вільна сукня «реформ», крій якої був натхненний японським кімоно. На початку XX століття корсети остаточно вийшли з ужитку.

Спідниця набула дзвоноподібної форми завдяки крою «клеш». У бальних сукнях залишався шлейф, що розкладався віялом навколо туфель. У таких сукнях або взагалі не було рукавів, або були пишні короткі рукави-«ліхтарики». Святкові сукні мали глибокі декольте, а в повсякденних сукнях і блузках був закритий ліф, часто зі вставкою та стоячим комірцем.

Жіночий одяг переважно шили з шовкових тканин (крепдешину, шифону, тафти), а також із репсу та оксамиту. Сукні оздоблювали багатим вишиттям, мереживом, блискітками.

Модні аксесуари: рукавички, лорнет, боа, віяла з пір’я, маленька сумочка на довгому шнурі, а влітку — мереживна парасолька.

Структурний підрозділ «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну»
ВНЗ «КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ»

Додатки
З ДИСЦИПЛІНИ
«Історія костюму та матеріальної культури»

для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «ДИЗАЙН ОДЯГУ»

Київ - 2024